

Kåfjord kommune
Gáivuona suokhan
Kaivuono komuuni

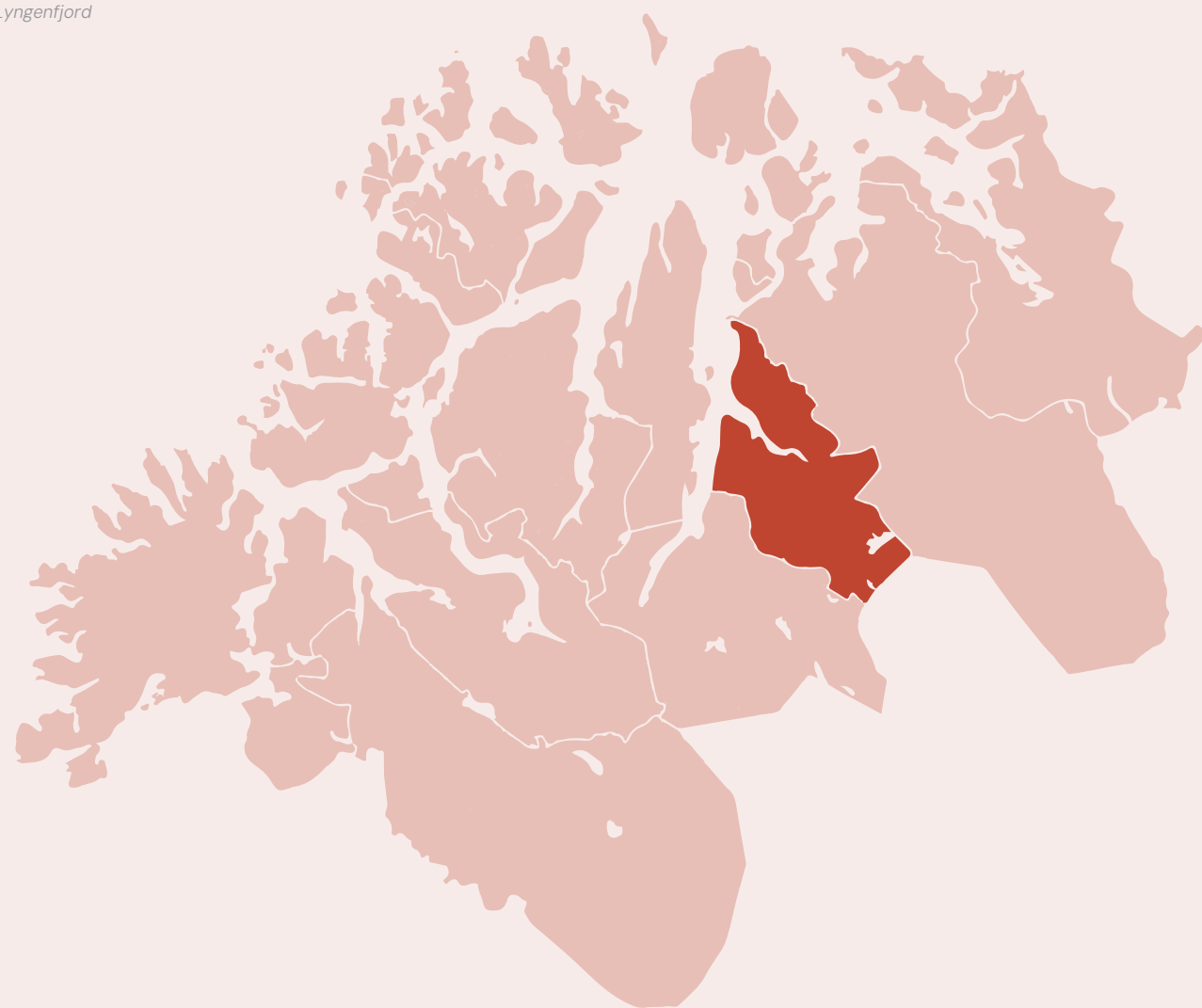

NORD-TROMS
PLAN OG EIENDOM

Status Gáivuotna- Kåfjord-Kaivuono

Kunnskapsgrunnlag for Gáivuotna-Kåfjord-Kaivuono kommune 2023

Om kunnskapsgrunnlaget

Dette kunnskapsgrunnlaget har som mål å gi et overblikk over status og utviklingstrekk i kommunen. I heftet kan du se en rekke indikatorer for befolkning, skole og utdanning, barn og unge, arbeids- og næringsliv, klima og natur, areal og bolyst og attraktivitet.

Status Gáivuotna-Kåfjord-Kaivuono er en del av kommunens overordnede kunnskapsgrunnlag og danner grunnlag for arbeidet med overordnet og langsiktig planlegging de neste fire årene. Dokumentet skal gi innsikt og oversikt. Vi håper også dokumentet kan være nyttig lesing for andre som er interessert i samfunnsutvikling i Nord-Troms.

Kunnskapsgrunnlaget baserer seg i stor grad på tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB), med nyeste tilgjengelige tall fra databasen. I relevante tilfeller er tall fra andre Nord-Tromskommuner, tiltakssonen, fylket og Norge som helhet brukt til sammenligning. Ulike forskningsrapporter er brukt for utgreiing og underbygning av sentrale temaer.

Kommunene i Nord-Troms Plan og Eiendomssamarbeidet, Skjervøy, Nordreisa, Lyngen og Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono, omtales i dokumentet som "samarbeidskommunene".

Innhold

Raske fakta:

Innbyggertall 3. kvartal 2023: 1 961

Anslått innbyggertall i 2050: 1 868

Areal: 991 km²

Sentralitetsindeks: 431 (Klasse 6)

- Status s. 4
- Barn og ungdom s. 14
- Unge voksne s. 16
- Bolyst og attraktivitet s. 18
- Næringsliv s. 24
- Natur og klima s. 32
- Areal s. 38

Status

Foto: Anna Rieblova
Visit Lyngenfjord

Tabell 1.1

Antall innbyggere 1. jan 2011	2185
Prosentvis tilvekst 2011–2023	-8.5
Samlet tilvekst 2011–2023	-185
Antall innbyggere 1. jan 2023	2000
Fødte 2011–2023	195
Døde 2011–2023	339
Fødselsoverskudd 2011–2023	-144
Innflytting 2011–2023	913
Utflytting 2011–2023	1275
Innflyttingsoverskudd 2011–2023	-362
Innvandring 2011–2023	382
Utvandring 2011–2023	64
Netto innvandring 2011–2023	318

Den viktigste ressursen for fremtidig samfunnsutvikling er innbyggerne. De står i sentrum, både i samfunnsutvikling og tjenesteyting. Fremtidsrettet utvikling av Kåfjord kommune avhenger av at folk blir boende i kommunen, og at klima- og naturkrisen tas på alvor.

Befolkningstutvikling siste 12 år

Som en distriktkommune har også Kåfjord mange av de typiske distriktutfordringene, som befolkningsnedgang, en høyere gjennomsnittsalder, og synkende fødselsoverskudd.

Kåfjord har hatt en relativt stor befolkningsnedgang fra 2011 til 2023. Det er verdt å merke seg at det er et relativt høyt antall både til- og fraflyttere i kommunen, hvor 362 flere personer har flyttet ut enn inn siden 2011.

Tilgjengelige tall sier ikke noe om varigheten på oppholdet for tilflytterne, men innflyttingsoverskuddet viser at om lag 30 flere personer flytter i snitt ut av kommunen enn inn, i løpet av ett år.

Det er sannsynlig at det høye tallet ikke skyldes en utskiftning av langtidsboende, men at nye tilflyttere er de samme som flytter ut etter få år. Dette illustrerer at kommunen ikke sliter med for få tilflyttere, men at de tilflyttende ikke blir værende i kommunen over tid.

Befolkningsframskriving og gjennomsnittsalder

I Nord-Troms er gjennomsnittsalderen høyere enn Troms og Finnmark, og de siste 12 årene har folketallsutviklingen vært negativ.

Kåfjord kommune har en høyere gjennomsnittsalder enn snittet i tiltakssonen. Gjennomsnittsalderen har økt de siste 12 årene, og framskrivningen mot 2050 viser at denne dreiningen i alderssammensetning vil fortsette.

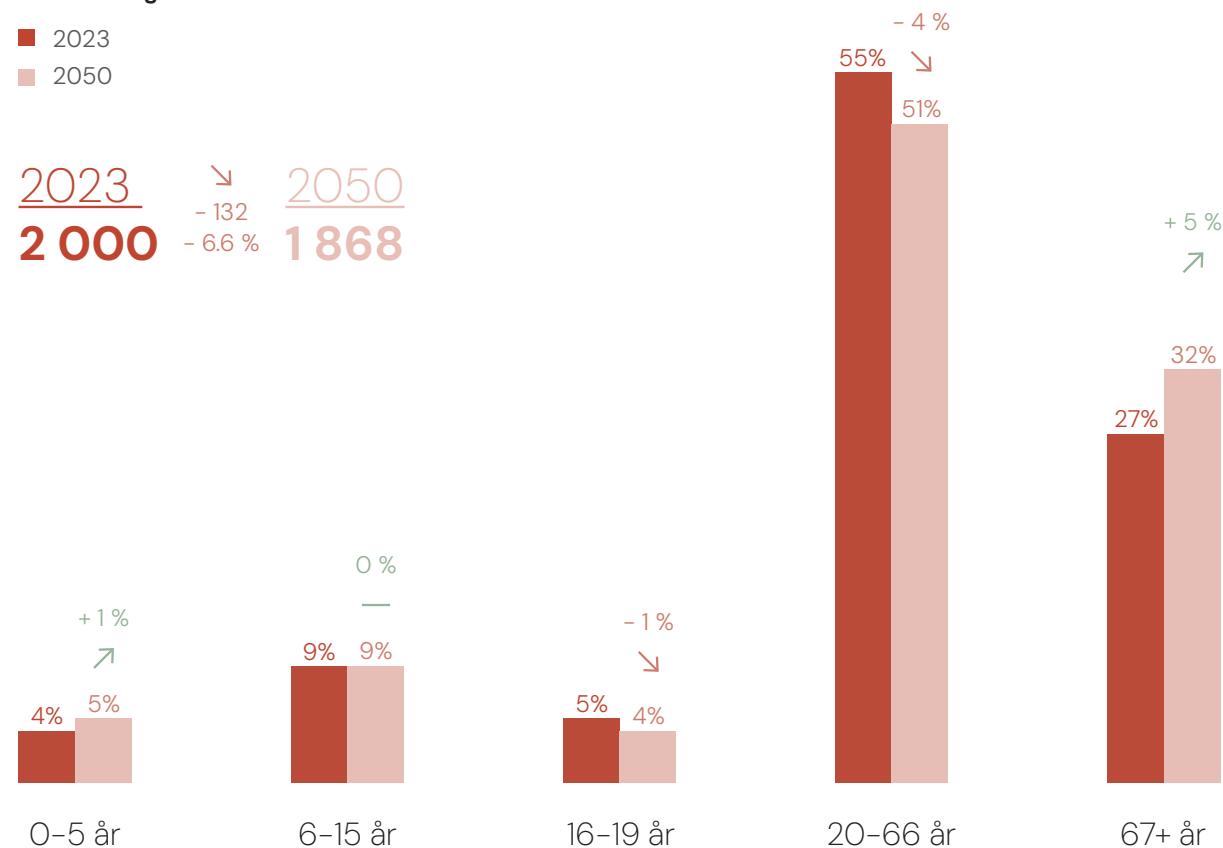
I takt med eldrebølgen kan andelen av befolkningen i Kåfjord mellom 0–66 år potensielt reduseres med 5 prosentpoeng, mens andelen 67+ år vil kunne øke med 6 prosentpoeng mot 2050. I tillegg kan synkende fødselstall forsterke utviklingen noe. Det er likevel viktig å merke seg at framskrivningen er en kvalifisert antagelse, og at det er usikkerhet knyttet til modellens treffsikkerhet.

1.2 Endring i befolkningssammensetning mellom 2023 og 2050:

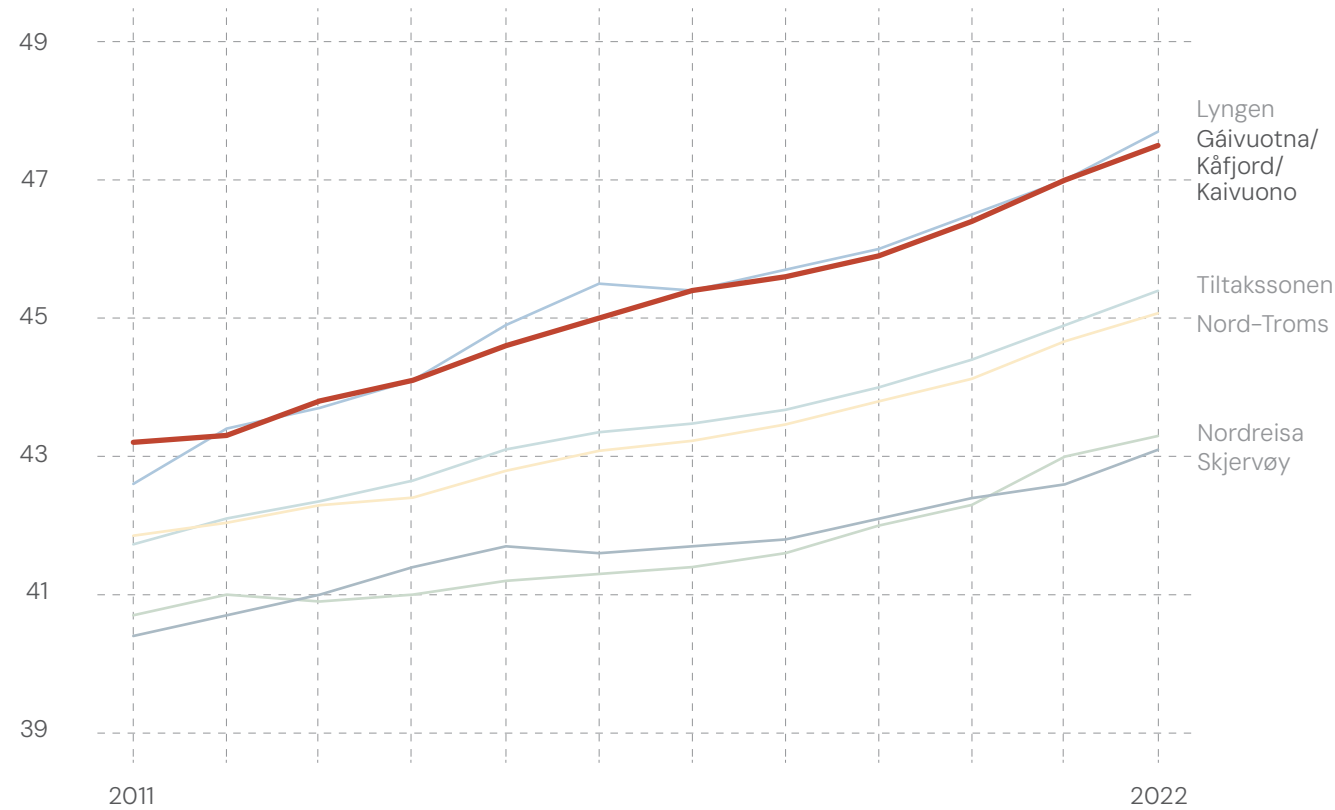
■ 2023
■ 2050

2023
2 000
- 132
- 6.6 %

2050
1 868

1.3 Utvikling i gjennomsnittsalder 2011–2022:

Befolkningsutvikling i tiltakssonen

Tabellen viser hvordan befolkningsutviklingen har vært fra 2011 mot 2023, og hvordan den er antatt å fortsette mot 2050. Tabellen sammenstiller alle kommunene i tiltakssonen.

Tilbakeblikk:

De siste 12 årene har folketallsutviklingen i Nord-Troms vært negativ. Av kommunene i tiltakssonen har alle samarbeidskommunene, bortsett fra Nordreisa, ligget på den nedre halvdel av folketallsutviklingstabellen.

Tabell 1.4 2011-2023

Kommune	Endring antall	Endring prosent
Alta	2246	11.8
Gamvik	63	6.4
Hammerfest	400	3.7
Båtsfjord	46	2.2
Sør-Varanger	24	0.2
Hasvik	-2	-0.2
Nordreisa	-33	-0.7
Porsanger - Porsángu - Porsanki	-117	-2.9
Guovdageaidnu - Kautokeino	-88	-3.0
Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	-58	-3.1
Deatnu - Tana	-93	-3.2
Unjárga - Nesseby	-29	-3.2
Skjervøy	-95	-3.3
Karlsøy	-186	-7.9
Kárásjohka - Karasjok	-225	-8.1
Lebesby	-110	-8.2
Vadsø	-502	-8.2
Vardø	-178	-8.4
Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	-185	-8.5
Måsøy	-109	-8.9
Nordkapp	-292	-9.1
Berlevåg	-123	-11.9
Lyngen	-372	-12.1
Kvænangen	-176	-13.6
Loppa	-216	-20.0

Framskriving:

Framskrivningen mot 2050 plasserer alle samarbeidskommunene blant de seks kommunene med størst negativ folketallsutvikling, med en større prosentvis nedgang enn resten av kommunene i tiltakssonen. Kåfjord kommune er forventet å ha en nedgang på -6,6 prosent.

Tabell 1.5 2023-2050

Kommune	Endring antall	Endring prosent
Gamvik	334	31,7
Hasvik	230	23,7
Måsøy	207	18,5
Loppa	137	15,9
Karlsøy	272	12,5
Lebesby	100	8,2
Berlevåg	51	5,6
Alta	884	4,1
Båtsfjord	70	3,3
Vardø	49	2,5
Sør-Varanger	237	2,4
Unjárga - Nesseby	16	1,9
Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	29	1,6
Kvænangen	7	0,6
Hammerfest	-7	-0,1
Deatnu - Tana	-3	-0,1
Porsanger - Porsángu - Porsanki	-126	-3,3
Nordkapp	-110	-3,8
Vadsø	-249	-4,5
Nordreisa	-257	-5,4
Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	-132	-6,6
Skjervøy	-235	-8,4
Kárásjohka - Karasjok	-237	-9,3
Lyngen	-281	-10,4
Guovdageaidnu - Kautokeino	-319	-11,2

Aldersbæreevne

Aldersbæreevne forteller hvor mange arbeidsføre innbyggere (18-66 år) kommunen har, fordelt på antall innbyggere i pensjonsalder (67+ år).

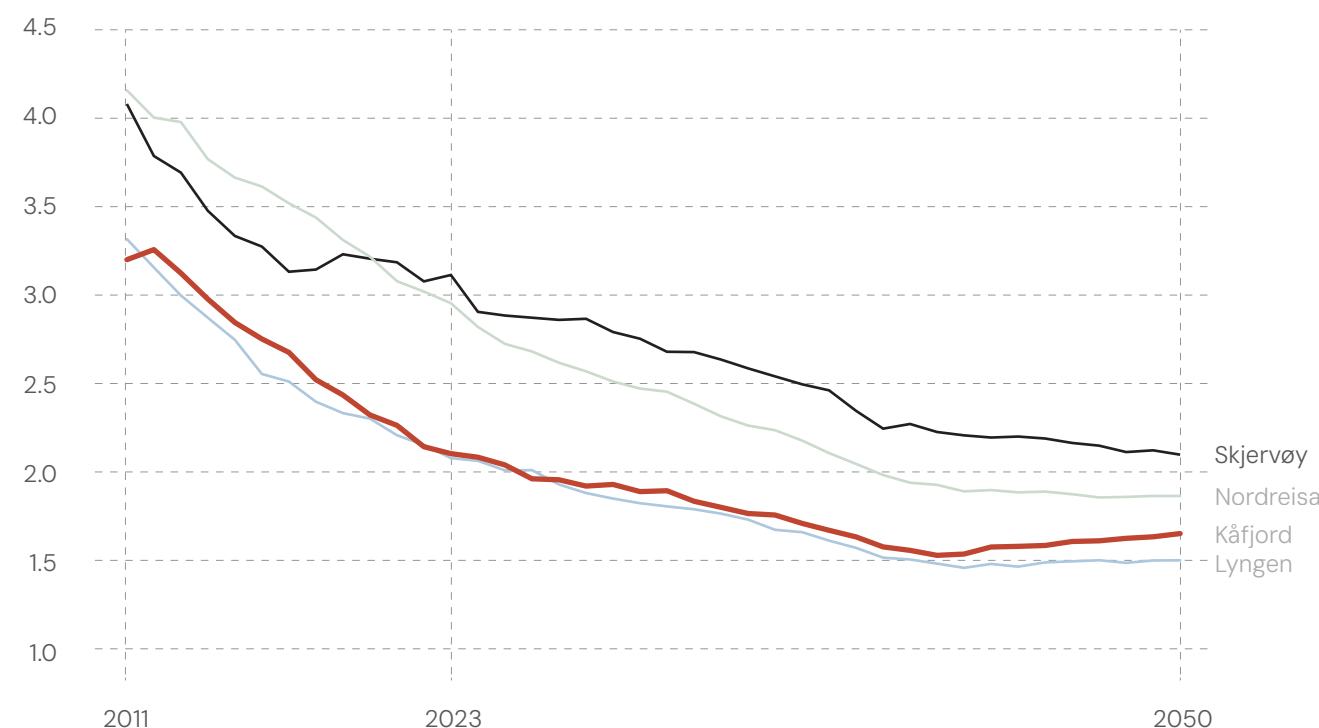
Aldersbæreevnen har hatt en markant nedgang de siste 12 årene, og vil mest sannsynlig være synkende også fremover. Aldersbæreevnen ser ut til å flate ut rundt 2040, etter at eldrebølgen har avtatt. Kommunen er dermed anslått å nå et balansepunkt i 2040, hvor aldersbæreevnen vil stabilisere seg.

Telemarksforskning om drivkrefter for inn- og utflytting:

Telemarksforskning har identifisert fire drivkrefter som i stor grad kan forklare om en kommune opplever inn- eller utflytting.

- Dersom kommunens sentralitet er høy vil den ha flere innflyttere enn gjennomsnittet, mens kommuner med lav sentralitet vil oppleve fraflytting.
- Arbeidsplassveksten i en kommune vil påvirke nettoutflytting positivt.
- Demografien i kommunen vil også påvirke flyttingen, slik at kommuner med mange innbyggere på over 60år vil oppleve økt innflytting, fordi mange personer går av med pensjon og skaper ledige jobber.
- Andel innflyttere til kommunene vil øke med økt innvandring.

1.6 Aldersbæreevne fra 2011 og framskrevet mot 2050:

Kommunal økonomi

Utgiftskorrigerede frie inntekter

De frie inntektene i kommunene er rammetilskudd og skatteinntekter på inntekt og formue. De frie inntektene utgjør over 70 prosent av de samlede inntektene i kommunesektoren.

Forskjellen mellom landets kommuner er til dels store når det gjelder kostnadsstruktur, demografisk sammensetning og geografisk struktur og størrelse. Både etterspørsel etter kommunale tjenester og kostnadene ved å tilby dem, vil variere mellom kommunene. Når en skal sammenligne inntektsnivået mellom kommunene, er det derfor relevant å ta hensyn til at kommunene har ulikt utgiftsnivå.

Ved beregning av frie inntekter korrigert for utgiftsbehov er det tatt utgangspunkt i summen av de frie inntektene. Den delen av de frie inntektene som inngår i utgiftsbehovet korrigeres ved hjelp av kostnadsnøkkelen i inntektssystemet. De resterende inntektene blir deretter lagt til i beregningen. Driftsutgifter til skole, pleie og omsorg, helse og sosial, og administrasjon inngår i kommunene sitt utgiftsbehov, og det er variasjon i kostnadene til drift av disse tilbudene det korrigeres for.

Kommuner med et lavt beregnet utgiftsbehov ("billige" å drive) vil få justert ned inntektene sine, mens kommuner med et høyt beregnet utgiftsbehov ("dyre" å drive) vil få justert opp inntektene sine.

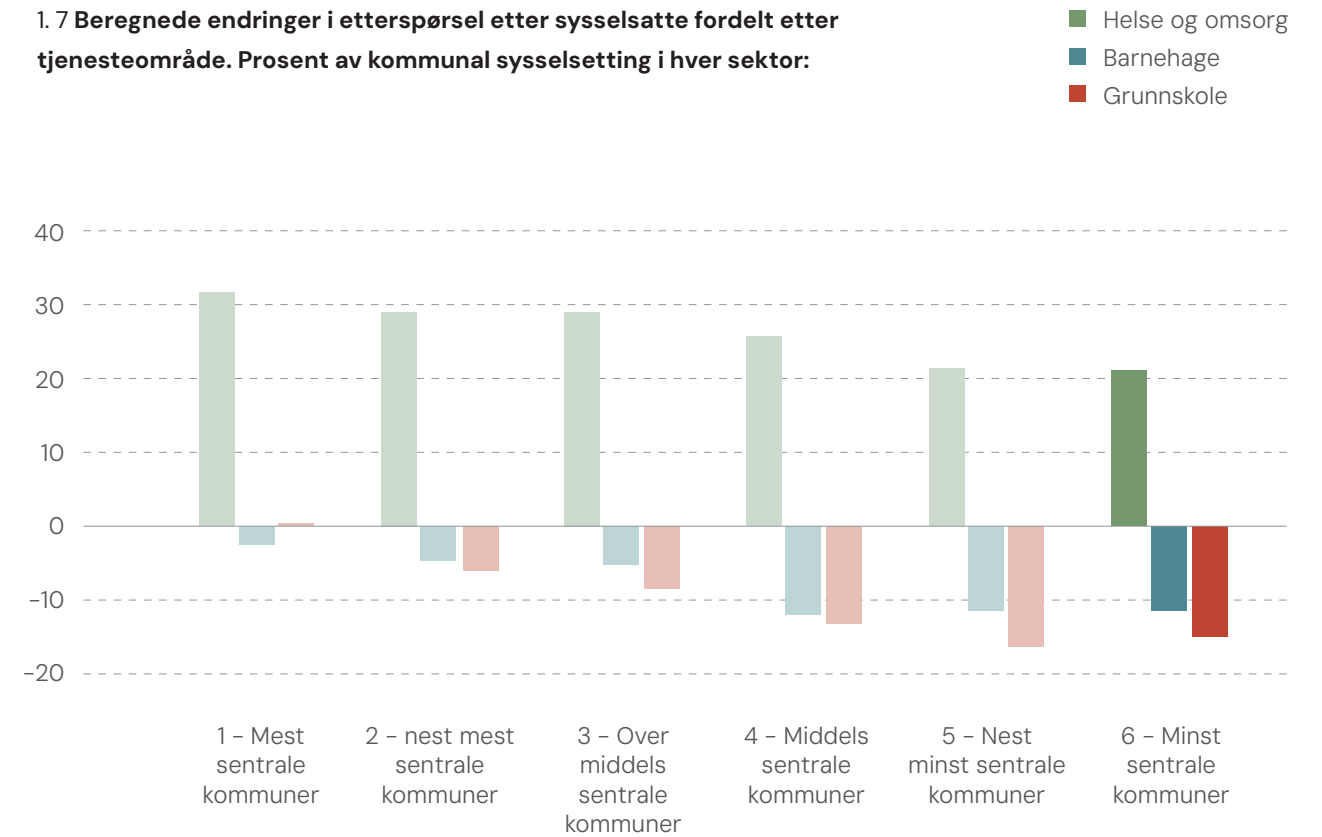
For å få et mest mulig fullstendig bilde av de frie inntektene er eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter òg tatt med i beregningen. I 2022 ble det utbetalt over 3 mrd. kroner fra havbruksfondet til kommuner og fylkeskommuner. Siden havbruksinntekter i prinsippet er frie inntekter, har man derfor inkludert ògså disse inntektene i de to kolonnene med mest omfattende inntektsbegrep.

Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift er et av de viktigste virkemidlene for å stimulere til vekst og verdiskaping i hele Norge. Kommuner som ligger i soner med lavere sats på arbeidsgiveravgiften får isolert sett lavere lønnskostnader enn andre kommuner. Lavere arbeidsgiveravgift har derfor tilsvarende virkning som økte frie inntekter. Man viser derfor òg korrigerede frie inntekter der fordelene av differensiert arbeidsgiveravgift er inkluderte.

Frie inntekter

I de frie inntektene inngår distriktstilskuddene, som i dag gjør at det blir et stort gap mellom de frie inntektene til kommunene i Finnmark og kommunene i Nord-Troms. Distriktstilskuddet blir i dag beregnet ut fra distriktsindeksen. Satsene i tilskuddet er ment å gjenspeile variasjoner i distrikts-utfordringer, og dermed redusere eller unngå befolkningsnedgang, som er et hjemlet mål i regionalstøtteverket. Denne antagelsen om at Finnmark har størst befolkningsnedgang har vært begrunnelsen for at de får en spesielt høy sats. Framskrivningene viser at mange av kommunene i Nord-Troms vil ha mye større nedgang enn kommunene i Finnmark. Dette taler for at slik distriktstilskuddet er innrettet i dag, ikke er treffende for den situasjonen kommunene står i.

1.7 Beregnede endringer i etterspørsel etter sysselsatte fordelt etter tjenesteområde. Prosent av kommunal sysselsetting i hver sektor:

Fordeling av utgifter

Tabellen viser hvordan etterspørselen etter skole og barnehage vil minke, og at etterspørselen etter helse og omsorg vil øke fram mot 2030. Endringen i befolkningssammensetning kan gi distriktskommuner større utfordringer med å dekke kompetansebehovene i helse- og omsorgssektoren, enn sentrale kommuner. Demografiske endringer vil derfor kunne øke behovet for å tenke nytt om hvordan helse- og omsorgssektoren innretter seg, i form av kompetansebehov, ressursstyring og digitale tjenester.

Et økt behov for kompetanse i helse- og omsorgstjenestene vil i mange distriktskommuner sammenfalle med et synkende behov i grunnskole og barnehage.

Økt behov for offentlig sysselsetting kan gå på bekostning av tilgangen på arbeidskraft for privat sektor. Jevnt over har distriktskommuner kommet betydelig kortere når det gjelder å ta i bruk velferdsteknologi. Små fagmiljøer og liten lederkapasitet er det største hinderet for innovasjonsarbeid i distriktskommuner, som har utfordringer med å ta i bruk resultater fra andres innovasjonsprosesser. Dette skyldes at det gis midler til å motta og innføre innovative løsninger, og at løsningene er tilpasset større kommuner som har ledet innovasjonsprosessen. I mindre kommuner, som allerede driver på et minimum, kan slike innovasjoner i mindre grad bidra til å redusere bemanningen, men kun bedre kvaliteten med liten økonomisk gevinst.

Beregning av frie inntekter

Tabellene under viser tall per innbygger oppgitt i prosent av landsgjennomsnittet. Det vil si at dersom tallet er høyere enn 100 så har kommunen et bedre økonomisk utgangspunkt per innbygger enn gjennomsnittet av Norges kommuner og dersom det er lavere har man et dårligere utgangspunkt.

Korrigerte frie inntekter ekskl. eiendomsskatt, konsesjons-kraft, havbruksfond og fordel av differensiert arbeidsgiveravgift

Tabellen viser korrigerte frie inntekter for kommunene uten noen form for "ekstraordinære" inntekter som ikke alle kommuner har. Her ser vi at Kåfjord ligger på nedre halvdel av listen over kommunene i tiltakssonen. Alle de fire kommunene i Nord-Troms Plan og Eiendom ligger på nedre halvdel av tabellen. Dette er mye på grunn av differensieringen av distriktstilskuddet mellom tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark. Vi ser allikevel at alle kommunene i tiltakssonen ligger over landsgjennomsnittet.

Tabell 1.8	
Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Berlevåg	138
Loppa	134
Unjárga-Nesseby	132
Hasvik	132
Gamvik	130
Måsøy	127
Lebesby	125
Kvænangen	119
Vardø	119
Kárášjohka-Karasjok	118
Deatnu-Tana	117
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	116
Båtsfjord	116
Guovdageaidnu/Kautokeino	115
Hammerfest	114
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	114
Nordkapp	114
Karlsøy	111
Vadsø	111
Porsanger/Porsángu/Porsanki	110
Skjervøy	109
Alta	109
Lyngen	109
Sør-Varanger	109
Nordreisa	102

Korrigerte frie inntekter inkl. eiendomsskatt, konsesjons-kraft

Tabellen viser korrigerte frie inntekter hvor det inkluderes inntekter fra eiendomsskatt og konsesjonskraft. Dette har et stort utslag for Kåfjord sin økonomi sett opp mot landsgjennomsnittet. Vi ser her at Kåfjord skiller seg ut som "kraftkommunen" blant de fire, ved at de klatrer oppover på listen når disse inntektene legges til.

Tabell 1.9	
Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Berlevåg	145
Lebesby	138
Hammerfest	134
Loppa	130
Unjárga-Nesseby	129
Kvænangen	128
Hasvik	125
Gamvik	123
Måsøy	123
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	121
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	119
Vardø	115
Båtsfjord	115
Deatnu-Tana	114
Nordkapp	113
Karlsøy	113
Kárášjohka-Karasjok	111
Guovdageaidnu/Kautokeino	111
Porsanger/Porsángu/Porsanki	110
Sør-Varanger	110
Alta	109
Vadsø	108
Skjervøy	106
Lyngen	106
Nordreisa	101

Korrigerte frie inntekter inkl. eiendomsskatt, konsesjons-kraft og havbruksfond

Tabellen viser korrigerte frie inntekter hvor det i tillegg til eiendomsskatt og konsesjonskraft også inkluderes inntekter fra havbruksfondet. Dette gir ikke noe stort utslag for Kåfjord sin økonomiske situasjon. Vi ser tydelig at det er Skjervøy som er "havbrukskommunen" blant de fire, ved at de klatrer høyt opp på listen på grunn av inntektene fra havbruksfondet.

Tabell 1.10	
Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Loppa	172
Måsøy	160
Lebesby	154
Kvænangen	152
Berlevåg	144
Hammerfest	143
Unjárga-Nesseby	142
Karlsøy	142
Hasvik	135
Skjervøy	127
Gamvik	122
Nordkapp	122
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	120
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	120
Båtsfjord	117
Vardø	114
Deatnu-Tana	114
Alta	112
Kárášjohka-Karasjok	111
Guovdageaidnu/Kautokeino	111
Sør-Varanger	111
Porsanger/Porsángu/Porsanki	110
Vadsø	107
Lyngen	107
Nordreisa	102

Korrigerte frie inntekter inkl. eiendomsskatt, konsesjons-kraft, havbruksfond og fordel av differensiert arbeidsgiveravgift

I den siste tabellen har man også lagt til fordel av differensiert arbeidsgiveravgift i de korrigerte frie inntektene. Dette gjør et godt utslag for Kåfjord kommune som øker med ti prosentpoeng på listen og ender opp med et økonomisk utgangspunkt på 130 prosent av landsgjennomsnittet. Denne fordelingen er imidlertid lik i alle kommunene i tiltakssonen.

Tabell 1.11	
Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Loppa	184
Måsøy	171
Lebesby	163
Kvænangen	162
Unjárga-Nesseby	154
Berlevåg	153
Hammerfest	151
Karlsøy	151
Hasvik	145
Skjervøy	135
Gamvik	133
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	130
Nordkapp	130
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	129
Båtsfjord	125
Deatnu-Tana	123
Vardø	122
Kárášjohka-Karasjok	121
Guovdageaidnu/Kautokeino	121
Alta	119
Lyngen	118
Sør-Varanger	118
Porsanger/Porsángu/Porsanki	117
Vadsø	115
Nordreisa	110

Kommunal økonomi, sammenligning tiltakssonen

Brutto driftsinntekter 2022:

Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntektene, og inkluderer alt fra skatteinntekter og rammetilskudd til alle salgs- og leieinntekter.

Tabellen viser at Kåfjord ligger i nedre halvdel, sammenlignet med kommunene i tiltakssonen på totale driftsinntekter per innbygger. Mye av grunnen til dette er at kommunene i Finnmark har betydelig større distriktstilskudd enn kommunene i tiltakssonen i Troms fylke.

Brutto driftsutgifter 2022:

Brutto driftsutgifter viser de samlede driftsutgiftene inkludert avskrivninger korrigert for dobbeltføringer.

Kåfjord skiller seg ikke ut blant kommunene i tiltakssonen med hensyn til driftsutgifter, men ligger i den nedre halvdel av tabellen.

Frie inntekter 2022:

Med frie inntekter menes inntekter som kommunene kan disponere uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter. Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) og rammetilskudd fra staten defineres som frie inntekter.

Netto lånegjeld 2022:

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler.

Som tabellen viser, har Kåfjord en gjeld per innbygger som ikke skiller seg merkbart ut fra de andre kommunene i tiltakssonen. Det er likevel en forholdsvis høy gjeld per innbygger, som gjør kommunen utsatt for rentehevinger og konsekvens av ytterligere befolkningsnedgang.

Tabell 1.12

Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Loppa	220.643
Unjárga-Nesseby	209.531
Lebesby	206.223
Kvænangen	200.948
Måsøy	197.702
Berlevåg	195.390
Hasvik	177.337
Karlsøy	160.621
Gamvik	152.967
Hammerfest	151.006
Skjervøy	150.694
Lyngen	143.725
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	143.712
Vardø	143.268
Nordkapp	142.691
Båtsfjord	140.976
Guovdageaidnu/Kautokeino	138.572
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	138.362
Deatnu-Tana	138.203
Karášjohka/Karasjok	129.660
Vadsø	122.334
Porsanger/Porsángu/Porsanki	119.656
Sør-Varanger	116.366
Nordreisa	115.428
Alta	115.395

Tabell 1.13

Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Loppa	- 217.117
Unjárga-Nesseby	- 206.362
Berlevåg	- 198.112
Måsøy	- 190.895
Kvænangen	- 190.594
Lebesby	- 187.011
Hasvik	- 169.492
Gamvik	- 158.848
Hammerfest	- 150.922
Karlsøy	- 143.339
Båtsfjord	- 143.272
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	- 142.982
Vardø	- 138.059
Deatnu-Tana	- 137.205
Lyngen	- 136.902
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	- 136.857
Skjervøy	- 133.359
Guovdageaidnu/Kautokeino	- 132.204
Nordkapp	- 130.360
Karášjohka-Karasjok	- 125.841
Vadsø	- 123.226
Sør-Varanger	- 117.753
Porsanger/Porsángu/Porsanki	- 115.732
Nordreisa	- 113.239
Alta	- 111.565

Tabell 1.14

Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Loppa	123.468
Unjárga-Nesseby	117.686
Kvænangen	114.226
Hasvik	112.874
Lebesby	111.876
Måsøy	110.387
Berlevåg	109.617
Gamvik	106.615
Guovdageaidnu/Kautokeino	936.92
Lyngen	91.781
Deatnu-Tana	90.950
Karlsøy	90.199
Vardø	90.138
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	90.118
Karášjohka-Karasjok	88.866
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	88.471
Båtsfjord	86.641
Skjervøy	84.449
Nordkapp	83.877
Hammerfest	79.408
Porsanger/Porsángu/Porsanki	78.969
Vadsø	76.675
Alta	73.972
Sør-Varanger	73.436
Nordreisa	73.229

Tabell 1.15

Kommune:	Beløp per innbygger (kr):
Berlevåg	- 280.992
Lebesby	- 222.013
Lyngen	- 213.213
Båtsfjord	- 201.216
Hammerfest	- 200.054
Unjárga-Nesseby	- 175.356
Kvænangen	- 174.108
Vadsø	- 173.776
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	- 169.956
Deatnu-Tana	- 159.413
Guovdageaidnu-Kautokeino	- 144.361
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	- 141.764
Gamvik	- 141.084
Vardø	- 136.278
Skjervøy	- 135.037
Sør-Varanger	- 128.010
Måsøy	- 128.009
Karlsøy	- 105.848
Nordreisa	- 105.201
Karášjohka-Karasjok	- 96.299
Nordkapp	- 94.642
Alta	- 93.164
Hasvik	- 78.263
Porsanger/Porsángu/Porsanki	- 66.242
Loppa	- 60.428

Barn og unge

Foto: Frida Xiang
Visit Lyngfjord

En god oppvekst er i følge FHI den viktigste faktoren for et godt liv, hvor mestring og trygghet står sentralt. Kommunen skal i henhold til plan og bygningsloven sørge for at barn og unges interesser blir ivaretatt i planleggingen. Folkehelseloven fastsetter kommunens plikt til å fremme befolkningens trivsel og gode sosiale- og miljømessige forhold. Dette understrekes i FNs barnekonvensjon og FNs bærekraftsmål.

I dag utgjør barn og unge fra 0 til 18 år 18 prosent av befolkningen i Kåfjord kommune, hvorav 6–15 år utgjør 9 prosent av befolkningen og aldergruppen 16–18 år, 5 prosent av befolkningen. Befolkningsframskrivningen indikerer imidlertid at andelen barn og unge vil synke mot 2050.

Usikkerhet i tallene

Kåfjord har få respondenter, som skaper usikkerhet til tallenes gyldighet. Dette vil gjøre at prosenttallene som er oppgitt i rapporten bør tolkes med varsomhet. På grunn av dette er det heller ikke blitt utført statistiske analyser for å se om tallene er av betydning, eller om det er en forskjell mellom gutter og jenter, slik som i andre kommuner. Det er 46 ungdommer fra 8 til 10 trinn som har deltatt, med en svarprosent på 78 prosent. En bør derfor være varsom i hvor stor vekt man tillegger tallene.

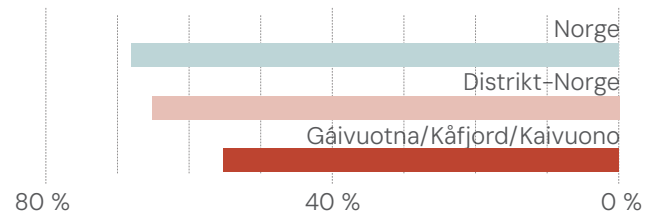
Likevel vil tallene fra ungdomsundersøkelsen i Kåfjord bli drøftet i kunnskapsgrunnlaget. Tallene vil bli sett i sammenheng med tallene i Norge for øvrig, og kommuner i distrikt-Norge, som er utarbeidet av SSB.

Trivsel i kommunene

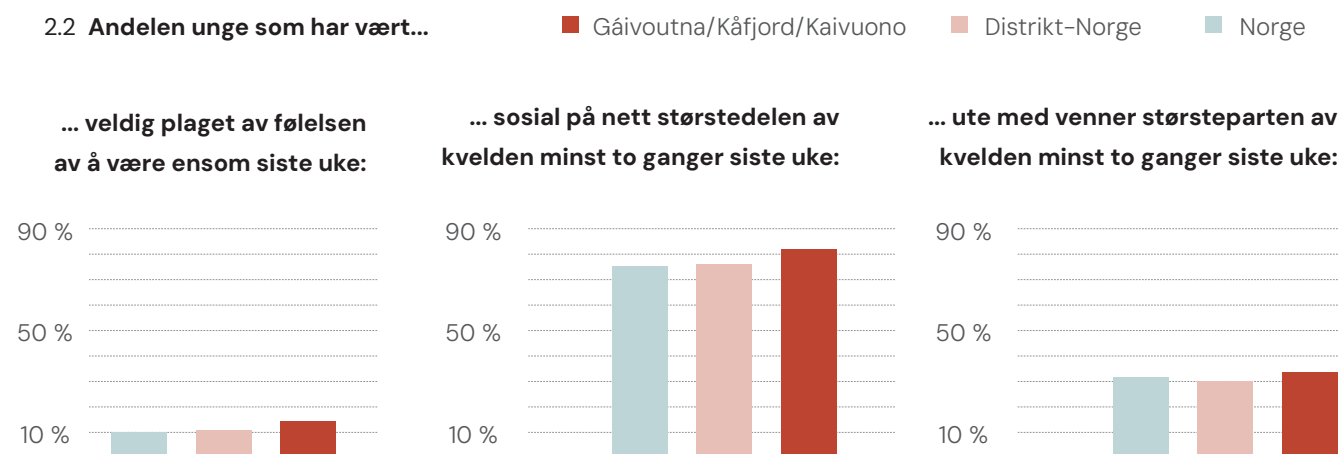
På spørsmål om hvor fornøyd elevene i ungdomsskolen er med lokalmiljøet, svarer kun litt over halvparten (55 prosent) at de er fornøyd med lokalmiljøet sitt. Det er 10 prosentpoeng mindre enn andre distriktskommuner, og 13 prosentpoeng mindre enn landet for øvrig.

Diagrammet under viser ulike spørsmål om unges sosiale liv, og hvor plaget de er med ensomhet. Det er en relativt høy andel som oppgir at de føler seg ensomme, denne andelen er også høyere enn andelen i landet og distrikt-Norge.

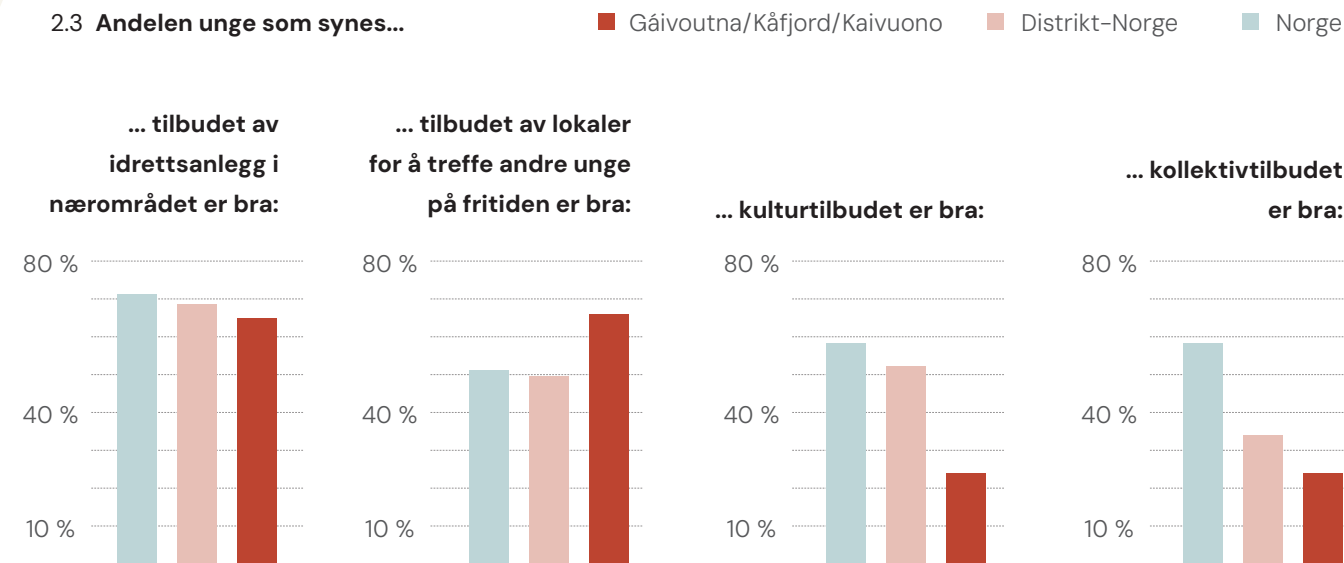
2.1 Andelen unge som er fornøyd med lokalmiljøet:

2.2 Andelen unge som har vært...

2.3 Andelen unge som synes...

Opplevelse av lokalmiljøet

Figuren over måler hva ungdomsskoleelevene i Kåfjord synes om fasiliteter i nærmiljøet. Kåfjord har en mindre andel som synes at det er et godt tilbud av idrettsanlegg i nærområdet enn andre distriktskommuner. Det er en mindre andel som oppgir at de er fornøyd med kulturtilbud enn både distriktskommuner og Norge som helhet.

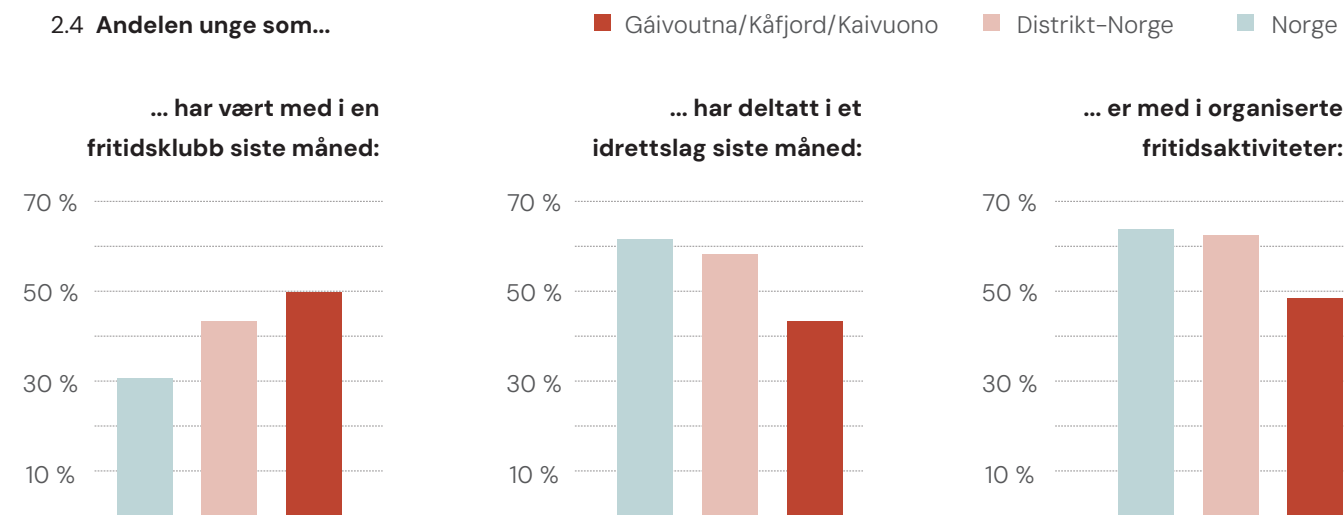
Andelen som er fornøyd med kollektivtilbud i kommunen er generelt lavere i distriktskommuner, men også her ligger Kåfjord lavere enn andre distrikter. Ungdommene oppgir imidlertid at de er mer fornøyd med lokaler for å treffe andre enn Norge og andre distriktskommuner.

Figuren under viser organiseringen av ungdom i fritidsaktiviteter. Andelen ungdommer som oppgir at de deltar i organiserte fritidsaktiviteter, og andelen som har deltatt i idrettslag siste måned er lavere enn landet som helhet og andre distriktskommuner. Det er imidlertid flere som oppgir at de har vært med i en fritidsklubb den siste måneden i Kåfjord, enn andre distriktskommuner og Norge for øvrig.

Tid for lek og læring

Stortingsmelding nr. 19, *Tid for lek og læring*, legger vekt på tidlig innsats for barn og unge, forebygging av ensomhet og sosial ulikhet i helse.

2.4 Andelen unge som...

Unge voksne

I dag utgjør unge voksne mellom 19 og 34 år 16,6 prosent av befolkningen i kommunen. Befolkningsframskrivingen viser at dette tallet kan synke med 3,1 prosentpoeng fram mot 2050.

Foto: Meritz Albinger
Visit Lyngenfjord

Flere folk fortsetter å flytte ut av distriktene enn til, og den største andelen som flytter ut i dag er unge voksne. Distriktskommunene strever med å holde på denne gruppen, og selv om noen unge kommer tilbake etter endt utdanning, skjer det en befolkningsnedgang. Derfor er kunnskap om unge voksne avgjørende for å sette i gang riktige tiltak i planarbeidet.

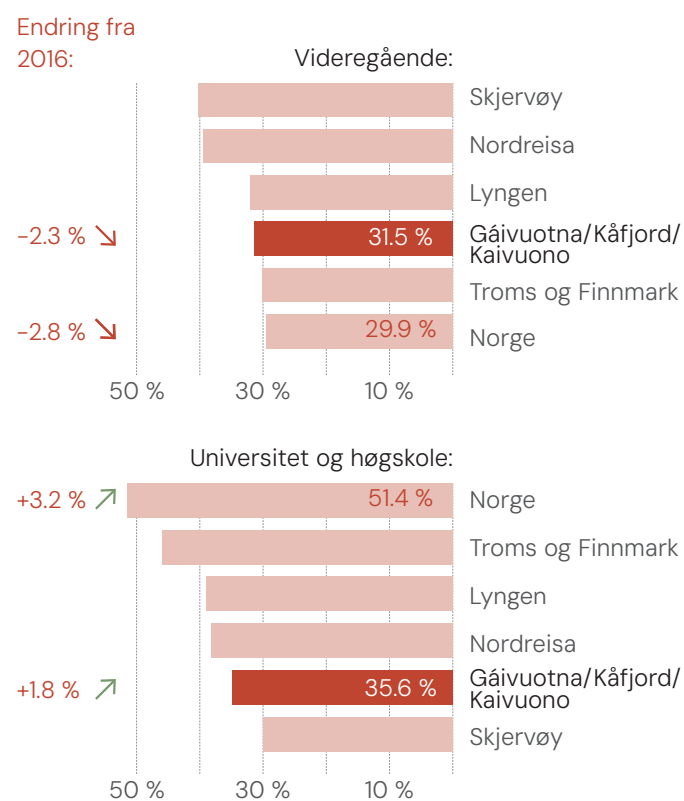
Utdanning

Andelen unge med høyere utdanning i kommunene vil som regel være tilpasset næringer og arbeidsmarkedet i kommunen. Utdanning, sammen med inntekt, er imidlertid også et estimat på sosial ulikhet i helse. Det vil si at de med lav utdanning og inntekt ofte har flere psykiske og fysiske plager enn de med høyere utdanning og inntekt.

I 2022 hadde 35,6 prosent av de mellom 30 og 39 år høyere utdanning, som er betydelig lavere enn landsgjennomsnittet på 51,4 prosent. Siden 2016 har det vært en økning i andelen med høyere utdanning fra universitet og høyskole i kommunen. Andelen med høyere utdanning er likevel 15,8 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet i 2022. Dermed har arbeidsplasser med krav til høyere utdanning potensiale for flere etableringer. Samtidig opplever næringslivet problemer med å få tak i riktig og kompetent arbeidskraft i distriktene.

Sammenlignet med tall fra 2011 er arbeidsledigheten blant unge i Kåfjord relativt uforandret i dag. Andelen unge mellom 15 til 29 år som står utenfor arbeidslivet er ikke betydelig forskjellig fra landsgjennomsnittet, ifølge Folkehelseinstituttet.

3.1 Høyeste fullførte utdanning i aldersgruppen 30–39 år, 2022:

Kunnskapsbanken for Nord-Norge

Statistikken fra barometer 2020x viser hva unge mellom 18 og 34 år i Nord-Norge synes er viktig og setter pris på. Tabellen viser hva ungdommen i Nord-Norge løfter frem som viktig for dem der de bor, i tillegg til hva de er mer og mindre fornøyd med.

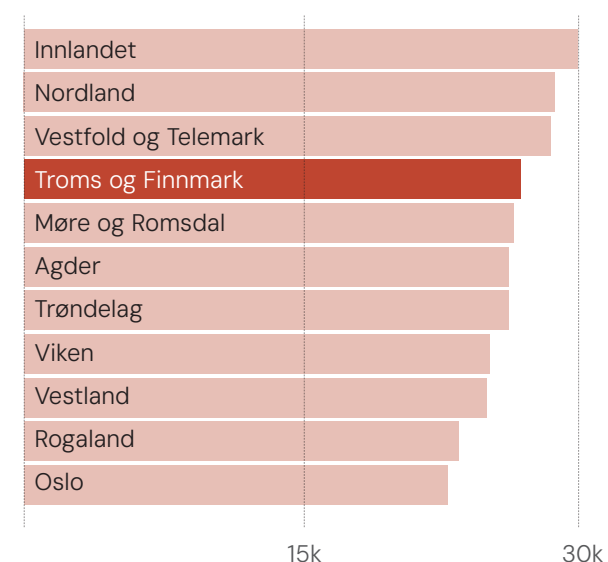
I Barometer 2022x viser statistikken at de unge i Nord-Norge er mest fornøyd med stedene de bor, og fritiden de har til rådighet. De er mindre tilfredse med økonomisk situasjon og fysisk helse. Barometeret viser også at befolkningen i Nord er betydelig mindre tilfreds med stedet man bor enn resten av landet. Denne misnøyen øker i de mindre sentrale områdene, og er også trenden i landsdelen for øvrig.

I Barometer 2021x viser tallene at særlig respondenter mellom 18 til 24 år er mest usikre på karrieremulighetene i regionen. De unge trekker frem behovet for sosiale møteplasser og fritidsaktiviteter for å sikre lokalt fellesskap, og gjøre Nord-Norge mer attraktivt å bo i.

I perspektivmeldingen Unge Stemmer 2021 trekkes det særlig frem tre behov:

- Møteplasser, hvor de unge kan være kreative, og skape en felles identitet.
- Muligheter for unge å skape seg en karriere som er engasjerende, i et inkluderende og fremtidsrettet arbeidsliv.
- Mobilitet, hvor de unge opplever at transport går sømløst, er grønn og at det er tiltak som gjør at de kan minimere behovet for å forflytte seg.

3.3 Antall helsetapsjusterte leveår pr. 100 000 innbyggere:

Barometer X

Barometer x er en rapport som undersøker temaer som bostedsvalg, arbeidsliv, utdanning, helse, og livskvalitet, blant annet. Dette skal gi næringslivet, lokale og nasjonale myndigheter et godt kunnskapsgrunnlag for beslutninger som påvirker unge voksnes livsvalg.

Tabell 3.2

Hva er viktig for deg?	Fornøyd/ikke fornøyd:
Helsetjenesten	✓
Sosiale møteplasser	✓
Tilrettelegging for bærekraftig industri og arbeidsplasser	✗
Tilrettelegging for fritidsaktiviteter	✗
Utdanningsmuligheter	✓
Offentlig transporttilbud	✗
Tiltak for å fremme vekst og innbyggertall	✗

Helsetapsjusterte leveår

I Nord-Troms er forventet levealder lavere enn landsgjennomsnittet, men dette viser ikke nødvendigvis sykdomsbyrden på regionen.

Et annet mål på helse til befolkningen er helsetapsjusterte leveår, som gir et bilde på den totale sykdomsbyrden. Helsetapsjusterte leveår er beregnet på hvor mange gode leveår en person kunne ha hatt igjen etter død, og er derfor summen av helsetap og tap av leveår.

Figuren viser derfor helsetapsjusterte leveår per 100.000 innbyggere i 2019. Troms og Finnmark har 26.599 helsetapsjusterte leveår per 100.000 innbyggere, og har dermed den fjerde høyeste raten av fylkene i Norge, hvor røyking, høyt blodsukker, og høyt blodtrykk forklarer over en fjerdedel av det totale antallet helsetapsjusterte leveår i Nord-Norge. Helsetapsjusterte leveår øker også i de kommunene med lavere utdanning i alle fylkene i Norge.

Bolyst og attraktivitet

I 2014 utarbeidet By- og regionforskningsinstituttet (NIBR) en rapport som tar for seg boligpreferanser i distriktene. Rapporten brukte Skjervøy som casekommune og tok for seg hva bolig og bomiljø betyr for bosetting og tilflytting i distriktene. Det er grunn til å tro at utfordringene som har vist seg i NIBR sitt Skjervøy-case også er gjeldende for de andre samarbeidskommunene, fordi kommunene har samme uttalte utfordringer, og er relativt like i størrelse.

Funnene fra rapporten viser at kvaliteter ved stedet og ikke selve boligen eller boligtypen er det som er viktigst for folk ved flytting til distriktskommuner, eller innad i kommunen. Steds- og nabolagskvalitetene er altså sentrale for å legge til rette for innflyttere og tilbakeflyttere. Dette handler om både de fysiske kvalitetene, som nærhet til sentrum eller natur, og psykososiale kvaliteter, som sosialt bomiljø, og naboenes livsfase.

Eneboliger er den primære boligtypen i distriktene, og fremstår som den foretrukne boligtypen. Dette kan delvis forklares med at det først og fremst er eneboliger markedet tilbyr. I tillegg har de fleste boligkjøpere i distriktet vokst opp i enebolig, og er derfor mest vant til dette.

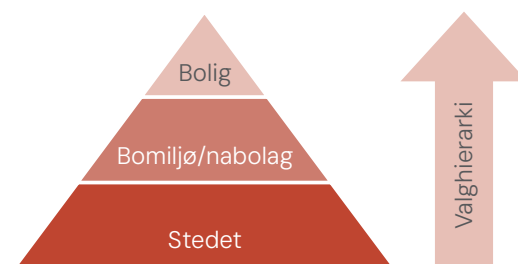
Rapporten viste at det kan være utfordrende å etablere flere leiligheter og mindre boliger i små markeder som i distriktene, ettersom det kun omsettes et visst antall boliger per år. Ifølge NIBR har en lite fremoverlent boligpolitikk over tid gitt lav utnyttelsesgrad på sentrumsnære tomter, og en senere mangel på byggbare arealer i samme område. For mindre kommuner har det vist seg effektivt å definere målgrupper for boligpolitikk og strategier, fordi det kan være utfordrende å treffe alle med samme tiltak.

I rapporten kommer det også frem at distriktskommuner over tid har hatt mindre fokus på boligtilgangen. Boligutvikling har i stor grad handlet om å legge til rette for eneboligbygging i randsonene og etablering av tomter. Forklaringen kan være at tilbudet i boligmarkedet svarer til etterspørselen, og at markedet derfor stagnerer.

I tillegg til at det har vært en politisk enighet om at boligutvikling primært er styrt av det private, som reflekteres i den nasjonale boligpolitikken. Markedet har derfor hatt for få alternativer, med desto færre valgmuligheter på boligtype.

I senere tid har boligpolitikken fått økt fokus som et ledd i «kampen om arbeidskraft og tilflyttere». Rapporten viste at etablerte sentrumsnære leiligheter var mest attraktive for gruppen 60+, som ikke lenger har behov for enebolig. Viktige fasiliteter for eldre har vist seg å være nærhet til ulike tjenester og fasiliteter, og naboer i ulike livsfaser. Unge barnefamilier ville helst bo nært familier i lik livsfase. For tilflyttere i etableringsfasen virket ikke leiligheter å være spesielt attraktive, istedenfor hadde denne gruppen behov for mer plass, og en «drøm om eneboligen».

Likevel bidrar nybygging av leiligheter til at en høyere andel bruker leiligheter i en oppstartsperiode før de eventuelt investerer i en enebolig, som bidrar til høy utskifting i boligmarkedet. I dag ligger ofte utleieobjekter del av en enebolig, men dette er ofte ikke det unge i etableringsfasen ønsker seg – selv om det gjerne blir siste utvei i et trangt boligmarked.

Forgubbing?

Det er grunn til å tenke at det blir færre kvinner i kommunen over tid, en såkalt forgubbing.

Etter å ha sett på endring i befolkningssammensetning i kommunen over tid de siste årene, kan ikke dette sies å være en trend lenger.

Den klassiske forgubbingen med overvekt av menn i aldersgruppen 50-70år er mulig å finne i mange distriktskommuner, men innenlands flytting har gjort at dette i stor grad er et tilbakelagt fenomen.

Selv om man ikke lengre har "forgubbing", er trivsel i lokalmiljøet viktig for å beholde befolkningen.

Norges offentlige utredninger
nr. 15, Det handler om Norge

Foto: Visit Lyngenfjorden

Boligmarkedet

De fleste boligene i Kåfjord er bygget etter krigen fram mot 1980-tallet. Det er imidlertid kjent at det bygges få boliger i kommunen, og at mange boliger blir benyttet som sekundærboliger. Utleiemarkedet i kommunen er trangt, med relativt få boliger til leie, som presser prisene opp.

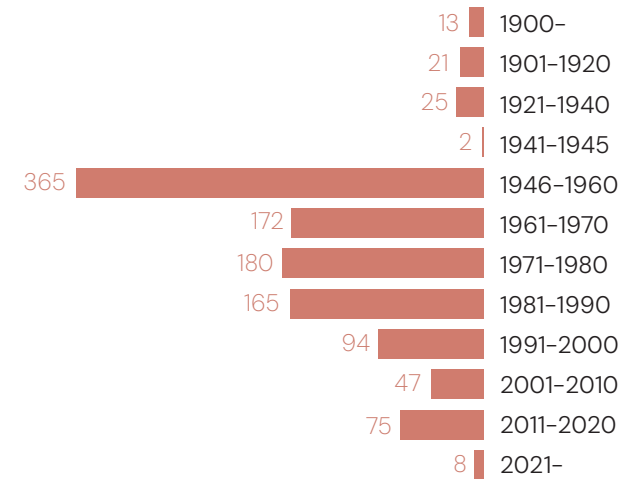
De fleste distriktskommuner har lav omsetning, med lave boligpriser og lite nybygging. Derfor er det utfordrende å finne og å selge bolig til en pris som gjør det mulig å kjøpe en ny. At byggekostnadene ofte er høyere enn boligverdien kan gjøre nybygging lite attraktivt.

Som mange mindre kommuner har Kåfjord en nokså ensartet boligsammensetning, med klar overvekt av eneboliger. Dette gjør at det ofte blir en mangel på boliger tilpasset visse grupper, som for eksempel eldre, som vil stå for en økende andel av befolkningen i de kommende årene. Kommunen kan legge til rette for egnede boliger og helsefremmende bomiljøer gjennom sin rolle som tomteeier og tjenesteyter, og gjennom en overordnet og langsiktig samfunns- og arealplanlegging.

Demografiske endringer

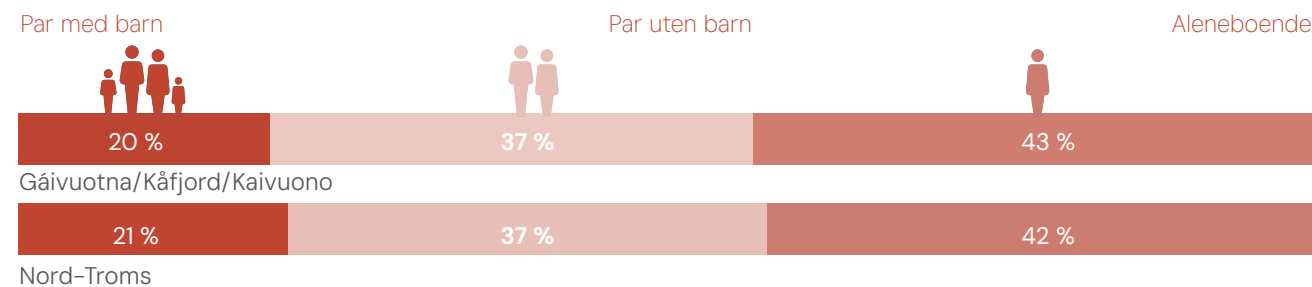
Diagrammet viser typer husholdningssammensetninger i Kåfjord og Nord-Troms for øvrig. Kåfjords andeler i ulike husholdningssammensetninger fordeler seg ganske likt som resten av Nord-Troms, hvor nesten halvparten av befolkningen bor alene. Andelen som bor alene har økt siden 2011, og med en økende andel eldre, kan også andelen aleneboende ventes å øke.

4.1 Boliger etter byggeår:

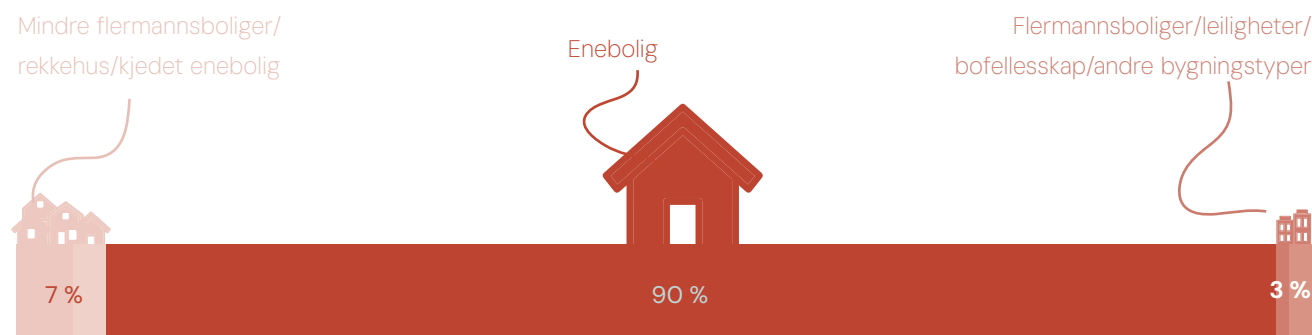

Denne trenden vil stille andre krav til boligmassen fremover, ettersom at eldrebølgen vil legge press på omsorgstjenesten. For å imøtegå dette vil det bli viktig å legge til rette for at så mange som mulig kan bo hjemme. Utfordringen er derfor ikke nødvendigvis en mangel på boligmasse, men at det eksisterer egnede boliger. I kommuner med store andeler småhus som ikke er tilrettelagt for eldre vil dette gi dårligere livskvalitet, større hjelpebehov og tidligere behov for sykehjemsplass.

4.2 Husholdningssammensetning:

4.3 Boligsammensetning i Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono:

Flytteaktivitet og boligtilgang

Figuren viser antall flyttinger i kommunen, og kan si noe om utskiftninger i kommunens boligmarked. Markedet har aktivitet, selv om et lavt boligoverskudd gjør at markedet kan se statisk ut.

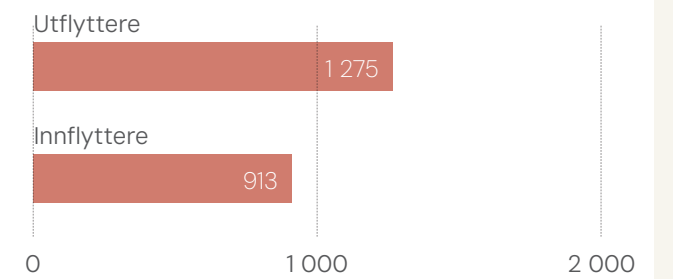
Kåfjord har en andel sekundærboliger på 36 prosent, mot landsgjennomsnittet på 15 prosent. Likevel er leiemarkedet relativt lite. Dette kan tyde på at flere av boligene står ubeboede, eller benyttes som fritidshus. En endret befolkningssammensetning viser at det mest sannsynlig vil skje en endring i boligbehovet i fremtiden. Kåfjord har en økende andel som bor alene, og en høyere andel par uten barn.

Kommunen har 131 fritidsboliger (hytter, sommerhus og lignende fritidsbygg), og 6 helårsboliger/våningshus som benyttes som fritidsbolig. De fleste av disse ligger utenfor fritidsbyggområder, altså enkeltstående bygninger. I tillegg til 36 prosent sekundærboliger (2019) betyr dette at om lag 472 boliger (beboede og ubeboede) er sekundærboliger. Totalt gir det 609 bygninger, eller ca. 42 prosent av bygningsmassen, som potensielt benyttes som utleieobjekter og/eller fritidsbolig (2019).

Kommunale boligtomter

Kåfjord kommune jobber med en oversikt over ledige tomter i kommunen. I Djupvik, Hammarneset, er det 7 byggeklare tomter. Kommunen jobber med et kommunalt boligområde i Storhaugveien. Det er en ledig kommunal tomt i Mandalen, nær Løkvollveien. Her jobbes det for å tilrettelegge for flere. På Bjørkholt i Birtavarre er det tre byggeklare kommunale tomter.

4.4 Inn- og utflytting 2011-2023:

4.5 Andel potensielle utleieobjekter og/eller fritidsboliger:

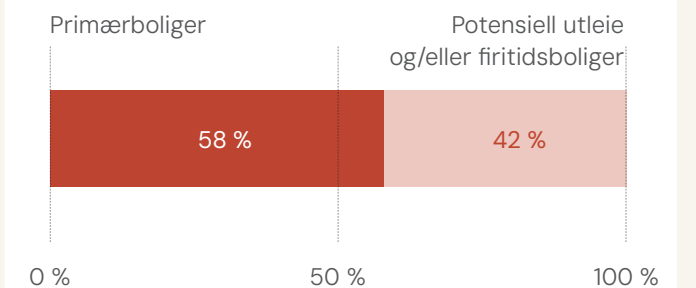

Foto: Frida Xiang
Visit Lyngenfjord

Bo- og arbeidsmarkedsregion

Kåfjord har hatt en relativt stabil andel inn-pendlere og ut-pendlere siden 2011, med en liten nedgang fra 2015 mot 2023.

Kåfjord har mer enn dobbelt så mange ut-pendlere, som inn-pendlere, og 37 prosent av disse pendler til Tromsø kommune.

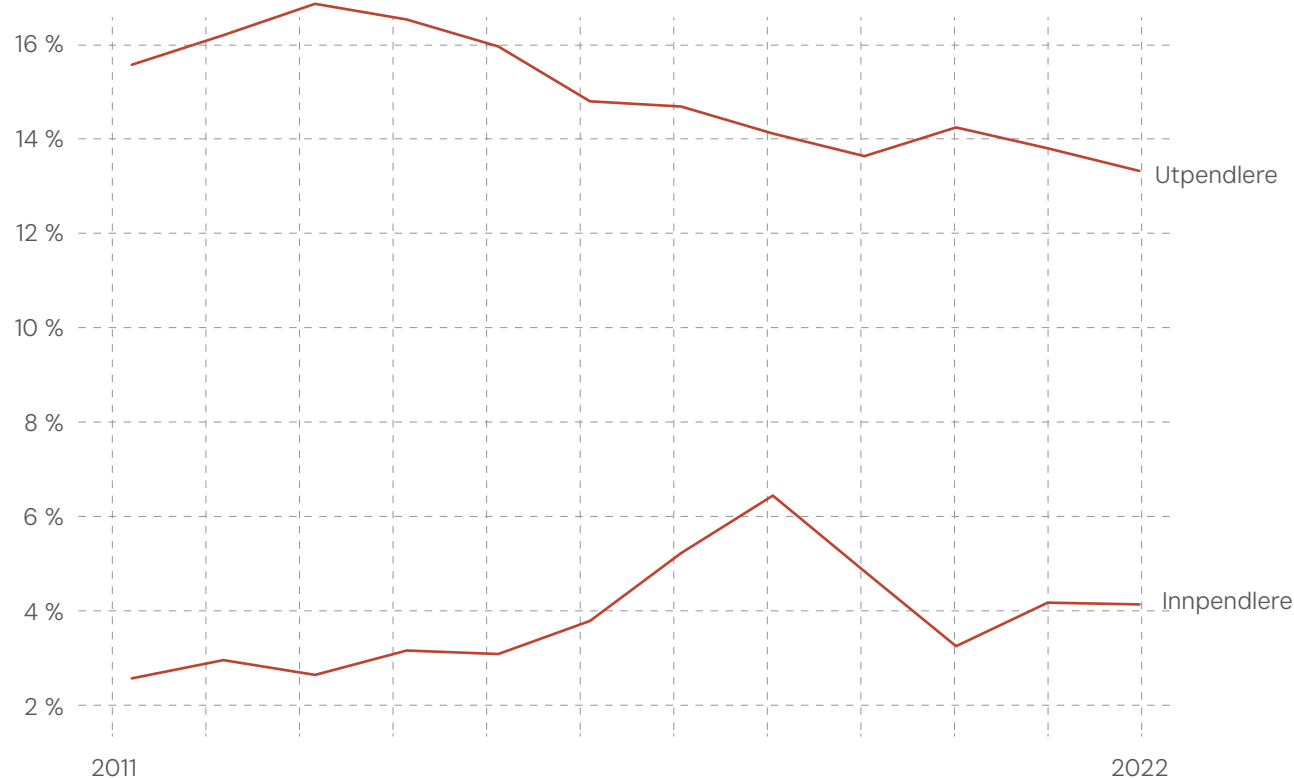
Tabell 4.6

Pendling fra Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	2022
Total utpendling	268
Tromsø	100
Nordreisa	48
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	27
Oslo	9
Senja	8
Lyngen	7
Skjervøy	7
Kvænangen	7
Øvrige kommuner	55

Tabell 4.7

Pendling til Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	2022
Total innpendling	85
Nordreisa	21
Tromsø	19
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	7
Lyngen	5
Alta	4
Balsfjord	3
Guovdageaidnu/Kautokeino	3
Øvrige kommuner	23

4.8 Inn- og utpendlere som andel av befolkningen

Trivselsfaktorer

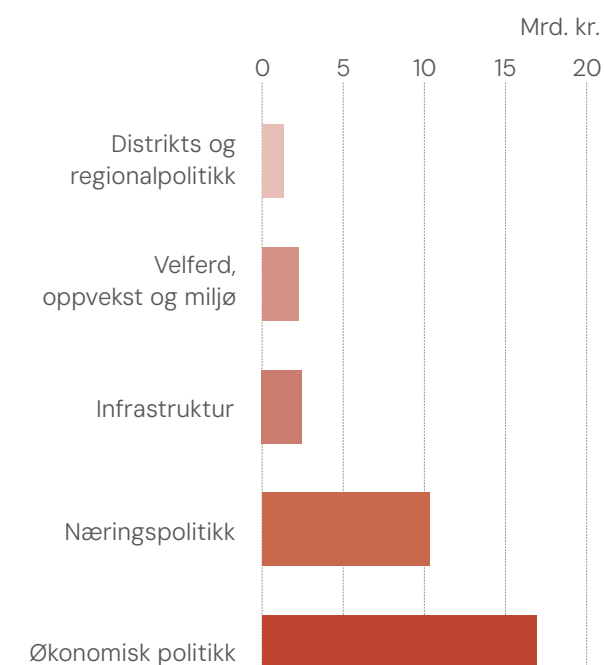
Tilskudd

Nasjonale tall fra rapporten "Det handler om Norge", viser at en stor andel av tilskuddene til kommunene går til nærings- og økonomisk politikk. Hvor økonomisk politikk i stor grad handler om næringsutvikling og å skape arbeidsplasser. Velferd, oppvekst og miljø er lavere prioritert. Denne sektoren er en viktig faktor for trivsel i kommunene, og dermed også for befolkningsutviklingen.

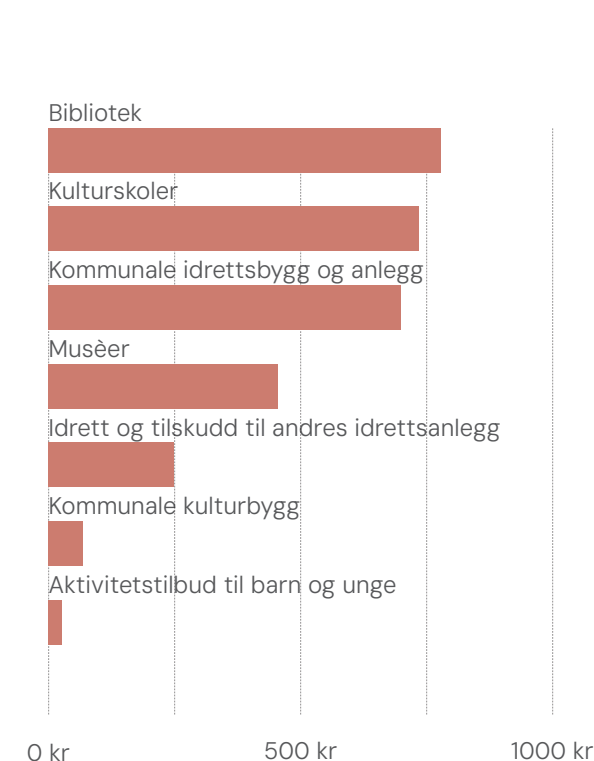
Kulturmidler

Kommunen bruker mest kulturmidler på bibliotek, og deretter kulturskoler, og kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg. De tilbudene som får færrest midler er aktivitetstilbud til barn og unge, kommunale kulturbygg, og idrett og tilskudd til private- og ideelt eide idrettsanlegg.

4.9 Nasjonal innsats i distriktpolitikken, hele landet, 2020:

4.10 Kommunale kulturtilskudd i kr pr. innbygger:

Lavterskel friluftsliv

Ferdsel i natur og grøntområder har helsefremmende effekter ved at det oppfordrer til fysisk og sosial aktivitet, i tillegg til at natur øker mental velvære hos mennesker i seg selv.

Tabell 4.11

År	Registrerte turer	Aktive brukere
2019(pre)	8 375	348
2020(Covid)	7 834	376
2021(Covid)	7 026	410
2022(post)	5 068	322
2023 (nov.)(post)	4 880	293

Topp UtiNord-turmål i Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono:

- Spåkenes – Spoahkkanjárga
- Mobakken
- Elvestien i Birtavarre
- Savvon (Savvan)
- Ut i Nord-hytta på Dalberget
- Guortesjohka

Foto: Petr Pavlíček
Visit Lyngenfjord

Den største næringen fordelt etter antall arbeidsplasser er riving og grunnarbeid. Deretter fordeler de andre fire største næringene seg på butikkhandel, husdyrhold, anleggsvirksomhet og tjenester tilknyttet jordbruk.

Tabell 5.1

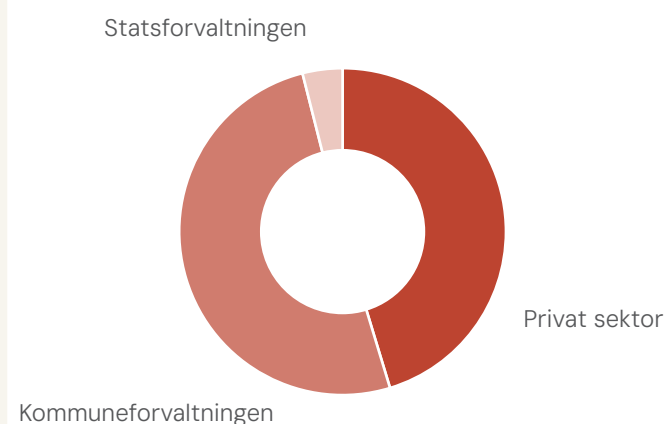
Topp 5 private næringer i Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono Antall arbeidsplasser

Næring	Antall arbeidsplasser
Riving og grunnarbeid	58
Butikkhandel med bredt vareutvalg	35
Husdyrhold	31
Bygging av veier	23
Tjenester tilknyttet jordbruk	16

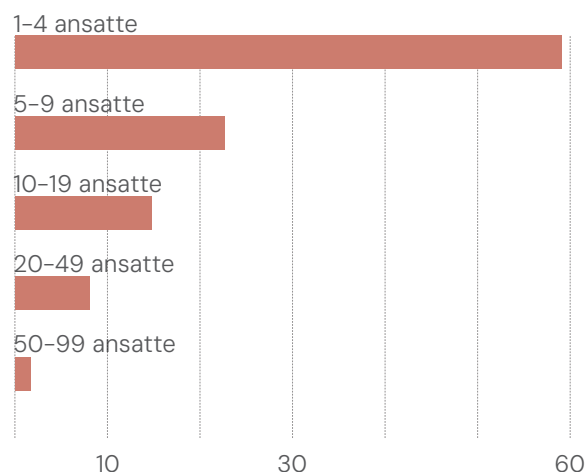
Fordelingen mellom offentlig og privat sektor viser at Kåfjord har en litt større offentlig sektor enn privat. Kåfjord har en relativt god andel arbeidsplasser i statsforvaltningen.

Kåfjord har en stor overvekt av små virksomheter med 1-4 ansatte. Fordelingen mellom størrelsen på ulike virksomhetene er stor sett lik som i resten av regionen.

5.2 Virksomheter etter sektor:

5.3 Virksomheter etter antall ansatte:

Bransjer og arbeidsplasser

Figurer herifra er oppgitt i antall arbeidsplasser per 1000 yrkesaktive personer i kommunene. Tallene er derfor direkte sammenlignbare mellom samarbeidskommunene. En stor andel av kakediagrammet viser derfor at kommunen har et uforholdsmessig stort antall arbeidsplasser per 1000 yrkesaktive. Dette kan på den måten si noe om hvilke næringsmessige styrker kommunen har, sett i sammenheng med resten av regionen.

Reiseliv og service

Tjenesteytende bedrifter i serverings- og overnattingsbransjen viser store forskjeller i regionen når man deler den opp. Tallene er knyttet til arbeidsplasser i disse næringene og tar derfor ikke høyde for private utleiende og Airbnb. Sammenlignet med de andre samarbeidskommunene er ikke Kåfjord spesielt stor på arbeidsplasser innen reiseliv, og er den kommunen med færrest serveringsarbeidsplasser.

Bygg- og anleggsbransjen

Kåfjord har den største andelen arbeidsplasser innen anleggsbransjen. Her er kommunen klart størst med over halvparten av totalen. Kåfjord har den minste andelen i oppføring av bygninger og det er derfor tydelig at bransjen har spesialisert seg på anleggsvirksomhet, noe som delvis kan komme som resultat av store tunellutbygginger i kommunen.

Industri

Kåfjord har få arbeidsplasser innen industri og en liten andel også sett i forhold til innbyggertall.

Jordbruk

Kåfjord er den klart største jordbrukskommunen sett i sammenheng med folketallet. Det bekrefter også listen over topp fem næringer i kommunen. Her skiller kommunen seg tydelig ut som en sterk jordbrukskommune.

Kunstnerisk virksomhet og underholdning

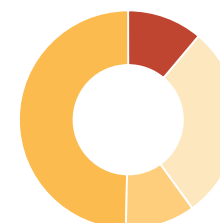
Kåfjord skiller seg ut fra samarbeidskommunene ved at de, sammen med Nordreisa, har ansatte innen kunstnerisk virksomhet- og underholdningsnæringer. I tillegg har Kåfjord en klart større andel kunstnerisk virksomhet- og underholdningsnæringer, enn Nordreisa kommune, som bekrefter kommunens posisjon som kulturkommune.

Andre service- og handelsnæringer

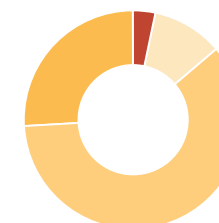
Kåfjord har en relativt liten andel på detaljhandel. Imidlertid er de store på handel og reparasjon av motorvogner.

5.4 Virksomheter etter antall arbeidsplasser pr. 1000 yrkesaktive personer i Nord-Troms:

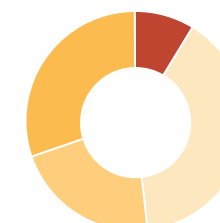
■ Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono ■ Nordreisa
■ Lyngen ■ Skjervøy

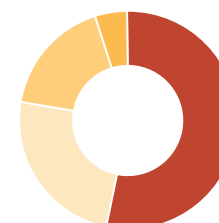
Overnatting

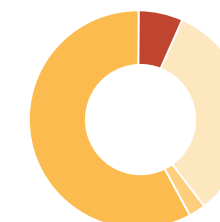
Servering

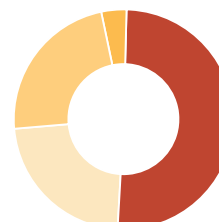
Oppføring av bygninger

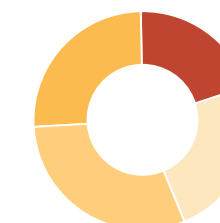
Anlegg

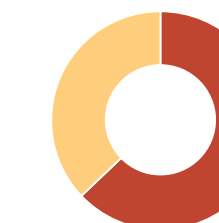
Industri

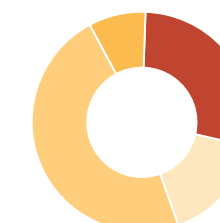
Jordbruk

Detaljhandel

Kunst og underholdning

Handel og reparasjon av motorvogner

Reiseliv

Reiseliv er Norges femte største eksportnæring, det vil si den næringen hvor kunden oppsøker produktet. Reiseliv er et stedbundet produkt, og kan derfor gi synergier, som vekst til andre lokale næringer.

5.5 Besøkstall jan.–aug. 2023:

2023 (jan–aug):		
	Antall	Endring
overnattinger:	fra året før (aug.):	
Totalt besøk	158 191	13 %
Norske besøkende	72 620	7 %
Utenlandske besøkende	85 571	18 %

5.6 Overnattinger i Nord-Troms, fordelt på hotell og camping, 2022:

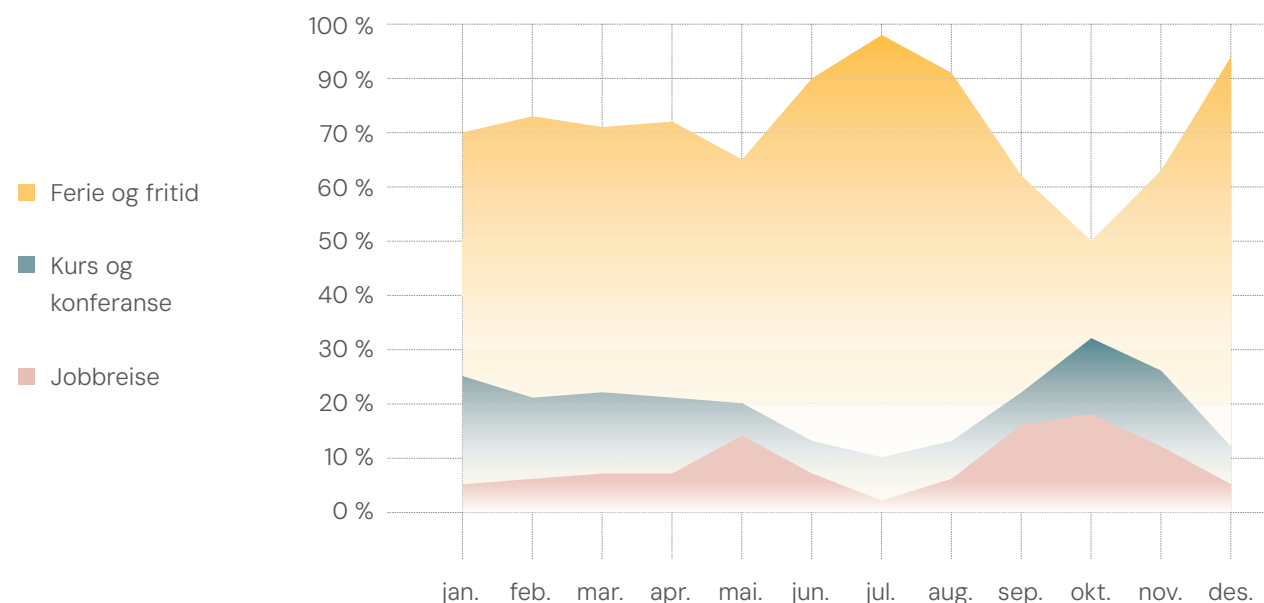
*Hotell og lignende overnattingsbedrifter
**Campingplasser, hyttegrønder og vandrerhjem

Tabellen viser antall overnatting og prosentvis endring i Nord-Troms fra året før. Her har det skjedd en økning i antall besøkende fra Norge på 7 prosent, men økningen i besøkende fra utlandet har økt med over dobbelt så mye fra januar til februar (18 prosent). Imidlertid har det vært to år med nedstengning i Norge som følge av koronapandemien. Derfor er det gjort en egen analyse av endringen fra året 2019 til året 2022, hvor man ser en lik økning innenfor besøkende fra utlandet og fra Norge. Det bør imidlertid tas hensyn til at heller ikke denne endringen kan sies å være upåvirket av pandemien, ettersom at folk kan ha endret reisemønster etter korona.

I 2023 fra januar til august sto camping for en noe høyere andel av overnattingene i Nord-Troms, sammenlignet med hotellovernattinger. Særlig i distriktene vil det som regel finnes flere campingmuligheter, og få til ingen hoteller. Disse tallene viser samme prosentforskjell fra januar til august i 2022.

Figuren viser hotellovernattinger etter formål i Nord-Troms i 2022. De besøkende i Nord-Troms i høyest grad kommer for å feriere, mens andelen som kommer på grunn av arbeid, samt kurs og konferanse utgjør er relativt liten andel. Det var relativt mange som besøkte Nord-Troms i månedene juni, juli og august. I oktober er andelen besøkende på ferie lavest, og blir erstattet med besøkende for kurs og konferanse, og i arbeidssammenheng.

5.7 Hotellovernattinger i Nord-Troms, fordelt etter formål, 2022:

Sysselsetting og skatt i reiselivet

Kåfjord kommune hadde i 2019, 36 sysselsatte i reiselivsnæringen. Dette medførte skatteinntekter (personskatt) på om lag 1,3 millioner. I tillegg til dette kommer alle ringvirkningene som følger av reiselivsnæringen i form av innkjøp gjort av reiselivsaktørene selv og besøkende turister. En del av skatten fra næringen går til andre kommuner pga. inn-pendling.

Nyetableringer og konjunkturer

Små steder er sårbare for nyetableringer utenfor et etablert sentrum. Slike handelslekkasjer kan være skadelig for eksisterende sentrumsfunksjoner, og sentrum som møteplass. Klyngeeffekten for handel/tjenester anses som spesielt viktig for mindre tettsteder, sentrum og nabolag.

En generell trend er at næringer som handel, service og tjenester går godt i tider med lav arbeidsledighet, mens man kan se en økning for kafé/servering i tider med høyere arbeidsledighet.

“Boligpreferanser i distriktene”, Norsk institutt for by- og regionforskning, 2014.

Handel og etterspørsel

Tabell 5.8

Omsetning per innbygger i detaljhandel	2021	Differanse fra landet
Nordreisa	99 292	-1 411
Skjervøy	72 903	-27 800
Lyngen	65 221	-35 482
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	45 466	-55 237

Omsetning i detaljhandel

Tabellen viser omsetningen i detaljhandel fordelt på antall innbyggere. Nordreisa peker seg ut som den største «handelskommunen» blant samarbeidskommunene. Dette følger naturligvis av et godt tilbud innenfor detaljhandel og sin funksjon som regionsenter. Kåfjord ligger nederst blant samarbeidskommunene med omtrent 45 000 kroner i omsetning per innbygger. Nærhet til Tromsø og Nordreisa, kombinert med lite handelstilbud, kan nok forklare noe av grunnen til at det er lav omsetning i kommunen.

Fylkesplan Troms 2014 – 2025

Næringslivet konkurrerer i økende grad om kompetansen og kunnskapen til de yrkesaktive. Kompetanse blir viktigere i alle deler av arbeidsmarkedet, og det er et økende behov for personer med relevant fagopplæring og høyere utdanning innen både privat og offentlig sektor.

Knappheten på kompetent arbeidskraft er en flaskehals for bedrifters utvikling og potensiell vekst.

Reindrift

Reindrift foregår i nesten 140 av landets kommuner, på et areal som utgjør om lag 40 prosent av landarealet i Norge.

Litt over 3 000 personer er tilknyttet den samiske reindriften, med om lag 215 000 dyr. Den samiske reindriftnæringen er unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Det er en pastoral/nomadisk næring med sesongmessige forflytninger mellom ulike årstidsbeiter.

Næringen har stor betydning i samisk- og lokal sammenheng for økonomi, sysselsetting og kultur. Reindriftnæringen er en betydelig næring i Kåfjord kommune i sommerhalvåret. Det er fire ulike reinbeitedistrikt som enten flytter gjennom kommunen eller oppholder seg her i sommerhalvåret.

Tabell 5.9

Distrikt	Tilknytning til kommunen
Cohkolat	Vår-, sommer- og høstbeite
Skárfvággi	Vår-, sommer- og høstbeite
Helligskogen/Bassevuovdi	Helårsbeite
Ivgoláhku	Flytter gjennom kommunen

Tabell 5.10

Distrikt	Antall siidaandeler	Personer i siidaandelene	Reintall 2023	Areal km ²
Cohkolat	6	32	6 130	2 079
Skárfvággi	3	17	1 644	445
Helligskogen/Bassevuovdi	8	19	1 653	1 418
Ivgoláhku	6	28	2 243	873
Totalt	23	96	11 670	4 815

Tilknytning til kommunen

Tabellen viser de ulike reinbeitedistriktene med tilknytning til Kåfjord kommune. Noen flytter gjennom kommunen vår og høst, mens andre har sommerbeite og sommerboplasser i kommunen. Cohkolat, Skárfvággi og Helligskogen har alle sommerbeite i Kåfjord og bor her og i nabokommunene på sommeren. Det er lange bånd mellom den fastboende befolkningen i Kåfjord og reindriftsutøverne.

Reintall

Tabellen viser oversikt over reintall for de ulike reinbeitedistriktene. Reintallet fastsettes i mars hvert år og beskriver derfor antallet rein før kalving. Det totale antallet rein som oppholder seg i kommunen på sommerhalvåret er derfor en god del høyere når kalvingen er over i juni.

Det er totalt nesten 12 000 rein som oppholder seg i Kåfjord kommune i løpet av et år. Distriktene har areal i flere kommuner og distriktene som bruker Kåfjord kommune i sin drift har nesten 5 000 kvadratkilometer innenfor sine grenser. De fire reinbeitedistriktene med tilknytning til Kåfjord har 96 personer tilknyttet de ulike siidaandelene. Reindriften har ringvirkninger i kommunen gjennom innkjøp av kjøretøy, utstyr og ulike varer og tjenester knyttet til driften og Kåfjord som sommerbosted.

Siidaandeler

Tabellen viser antall personer tilknyttet de ulike reinbeitedistriktene. Reindriften utgjør en betydelig næring i kommunen når man ser på antall personer i de ulike siidaandelene. I tillegg kommer lokale hjelpere, såkalt verdde som bistår reindriftnæringen med ulike oppgaver og tjenester, i tillegg til å styrke båndene mellom den sesongbaserte reindriften og de fastboende i kommunen.

Areal

Reindriften er en arealkrevende næring og distriktene har til sammen et areal på over 4 800 kvadratkilometer innenfor sine distriktsgrenser.

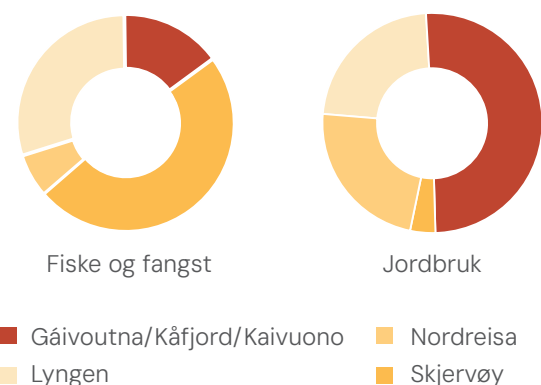

Fiske og jordbruk

Fiske og jordbruk er, sammen med reindrift, tradisjonsrike næringer i Kåfjord kommune. Kåfjord har i perioder vært en relativt stor landbrukskommune i Troms fylke. Fiske og fangst er per i dag ikke en veldig stor næring i kommunen.

5.11 Virksomheter etter antall arbeidsplasser pr. 1000 yrkesaktive personer i Nord-Troms:

Som vi ser av diagrammene til venstre så det Skjervøy og Lyngen som er de store fiskerikommunene i Nord-Troms, hvor Skjervøy er desidert størst. Kåfjord er større enn Nordreisa på fiskeri når man ser det mot antallet yrkesaktive i kommunen.

Når det gjelder jordbruk har Kåfjord tradisjonelt sett vært en jordbrukskommune. Kåfjord er desidert størst i regionen, selv om kommunen ikke har flest bønder eller størst jordbruksland. Dette har blitt noe redusert over tid og når man ser antallet sysselsatte i jordbruket opp mot yrkesaktive.

Kåfjord har over 86 sysselsatte innenfor jordbruk, skogbruk og fiske. I Kåfjords jordbruksnæring, som i resten av landet og internasjonalt, er antall bruk på vei ned og de brukene som er igjen blir større. Det er lite jord som ikke drives, men den drives i dag av færre enn før.

5.12 Sysselsatte i jordbruk, skogbruk og fiske, 2022:

Etter bosted:	Etter arbeidssted:
86	88

5.13 Sysselsatte i fiske og fangst, etter bostedskommune, 2022:

Skjervøy	37
Lyngen	22
Nordreisa	13
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	12

Når vi ser på jordbruksarealet og husdyrfordelingen så er det, som i resten av Nord-Troms, lite produksjon av grønnsaker. Kommunen har et stort jordbruksareal sammenlignet med totalarealet, sett i sammenheng med bindingene naturfare fører til for store områder.

Det er i all hovedsak husdyr med kjøtt- og melkeproduksjon som er viktig her, selv om dette tallet er noe redusert over tid. Etter antallet jordbruksbedrifter ligger Kåfjord på midten av kommunene i Troms.

Ser vi på jord som er omdisponert til andre formål enn jordbruk, så er 144 dekar omdisponert i perioden 2011 til 2022.

5.17 Antall jordbruksbedrifter i Troms, 2022:

Kommune:	Antall:
Balsfjord	139
Harstad	75
Tromsø	67
Målselv	65
Senja	58
Kvæfjord	50
Nordreisa	49
Tjeldsund	41
Lyngen	38
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	36
Bardu	34
Salangen	23
Ibestad	21
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	19
Karlsøy	18
Sørreisa	17
Dyrøy	15
Loabák/Lavangen	14
Gratangen	10
Kvænangen	10
Skjervøy	2

5.14 Jordbruksareal etter type vekst/bruk, 2022:

Type vekst/bruk	Areal (daa)
Jordbruksareal i drift	10 094
Fulldyrka jord	8 252
Åker og hage	75
Potet	16
Grønfôr- og silovekstar	45
Eng til slått og beite	10 019
Fulldyrka eng	8 177
Anna eng og beite	1 842
Total	38 520

5.15 Omdisponert jordbruksareal fra 2011 til 2022:

Dyrket jord	91 daa
Dyrkbar jord	53 daa
Totalt	144 daa

5.16 Antall husdyr, 2022:

Storfe i alt	614
Sauer over 1 år	1 844
Mjølkegeiter	1 205

5.18 Husdyr på utmarksbeite i Troms, 2022:

Kommune:	Antall:
Balsfjord	14 838
Harstad	11 451
Lyngen	10 915
Tromsø	9 771
Kvæfjord	8 198
Senja	7 514
Målselv	6 748
Nordreisa	6 650
Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono	5 979
Salangen	5 365
Tjeldsund	4 078
Karlsøy	3 709
Ibestad	3 528
Dyrøy	3 512
Bardu	3 023
Gratangen	2 930
Sørreisa	2 578
Loabák/Lavangen	2 423
Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono	2 300
Kvænangen	472
Skjervøy	-

Natur og klima

Foto: Petr Pavlíček
Visit Lyngenfjord

I 2015 vedtok FN et mål om å begrense økningen av den globale oppvarming til 1,5 C°. Dersom dette målet ikke nås, og gjennomsnittstemperaturen overstiger 1,5 C° vil verden få store utfordringer med å tilpasse seg mer ekstremvær. I tillegg til lengre og varmere sesonger, og kortere, kaldere årstider, ifølge den siste IPCC rapporten. Dette målet kan fortsatt nås dersom verdens ledere handler umiddelbart, ifølge FNs generalsekretær.

Den norske regjering har som mål at Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Dette er lovfestet i Klimaloven, hvor lavutslippssamfunn referer til et samfunn der utslippene er redusert med 90 til 95 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990. Allerede innen 2030 har Norge forpliktet seg gjennom Parisavtalen til å kutte utslippene sine med 50 til 55 prosent.

Klimaplanlegging

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (KMD) fastslår at kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. Vurderingen skal skille mellom forhold av betydning for kommuneplanens arealdel, og forhold av betydning for kommunesamfunnet som helhet, samt kommunen som organisasjon.

Kommuneplan med samfunnsdel og arealdel, samt økonomiplan, er nøkkeldokumenter for å skape positivt samspill mellom klima og miljøspørsmål.

Klimakur 2023

Det største potensialet for langsiktige utslippskutt i kommunene har vist seg å ligge utenfor utslippsregnskapet til Klimakur 2030. Eksempler på dette er utslippsreduksjon i et livssyklusperspektiv, ved å ikke rive bygg, gjenbruke materialer, bruk av lavutslippsbyggmaterialer, samt å unngå potensielt unødvendige utslipp som følge av en vellykket arealplanlegging.

En sentral barriere for lokale klimatiltak er prioriteringskampen. Kommunene utfører mange samfunnsoppgaver som er velforankret både politisk, i administrasjon, og blant innbyggere. Her kan klimasatsinger ofte komme langt ned på listen. I tillegg vil økonomiske merkostnader forbundet med investeringer og drift av løsninger med lavere klimagassutslipp virke lite økonomisk gunstige på kort sikt – selv om livsløpskostnadene ofte er de samme eller lavere. Svake og/eller uklare statlige forventninger bidrar også til at klima og miljøtiltak ikke vinner frem i ressursprioriteringene, selv om tiltakene kan medføre lavere utgifter på sikt, for eksempel ved forebygging fremfor reparasjon etter ekstremvær, flom, eller skred.

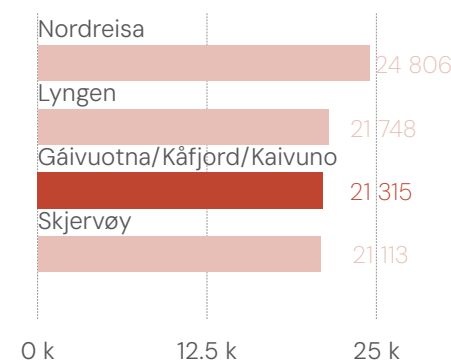
Kommunens viktigste virkemidler i klimasatsningen, Klimakur 2023:

- **Innkjøpsmakt** gjennom offentlige anskaffelser. Strategisk etterspørsel kan bidra til økt innovasjon og bruk av klimaløsninger.
- **Samfunns- og arealplanlegging** er det mest sentrale, og mest langsiktige virkemidlet. Loven pålegger kommunen å ta klimahensyn i planleggingen.
- **Samfunnsutviklerollen** tydeliggjør kommunen som tilrettelegger og pådriver. Kommunen kan fremme klimatiltak gjennom medvirkning, nettverk og samarbeid med lokale aktører, samt annet informasjons- og koordineringsarbeid.
- **Fysisk tilrettelegging** for at innbyggere og næringsliv kan ta klimavennlige valg i hverdagen.

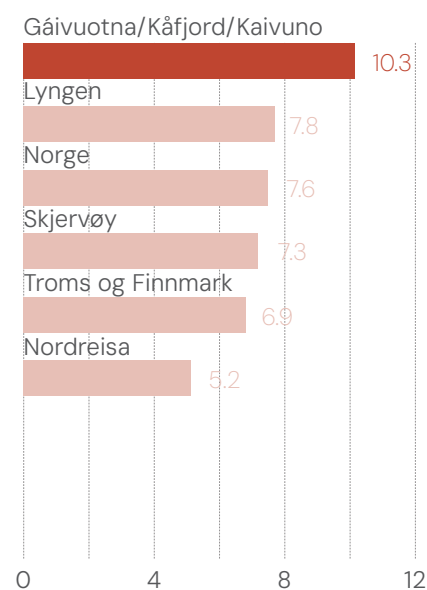
Utslipp

I Kåfjord står veitrafikk som den største utslippsskilden, etterfulgt av jordbruk og sjøfart. Utslippene fra sjøfart har økt med 110 prosent fra 2020 til 2021. Dermed har også det totale utslippet av CO₂-ekvivalenter gått opp i 2021, sammenlignet med årene før.

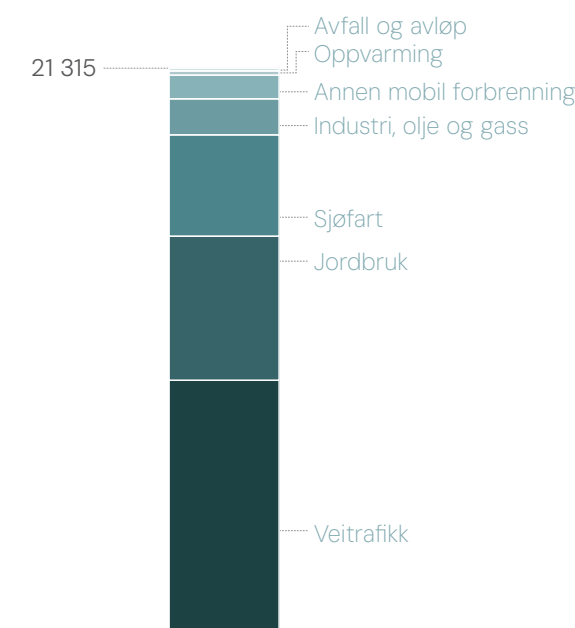
6.1 Totalt utslipp, CO₂-tonnekvivalenter, 2021:

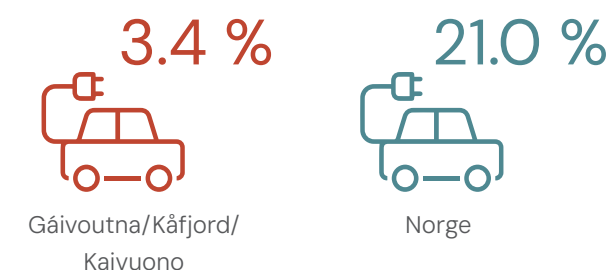
6.2 Utslipp pr. innbygger, CO₂-tonnekvivalenter, 2021:

6.3 Utslippsfordeling i kommunen, 2021:

6.4 Andel el-biler:

Bilpark

Norge har som mål at alle nye personbiler og lettere varebiler skal være nullutslippskjøretøy, som elbiler og hydrogenbiler, fra 2025.

Nasjonalt er andelen EL-bil 21 prosent. I Kåfjord var andelen 3,4 prosent i 2022.

Klimaendringer i Troms

Klimaendringene kan øke gjennomsnittlig årstemperatur i Troms med omtrent 5° C fram mot 2100. Årsnedbøren i Troms er beregnet å øke med ca. 15 prosent, med størst økning sommer og høst. Dette gjelder også antall episoder med kraftig nedbør. Døgn med kraftig nedbør kan øke med ca. 25 prosent, og ekstremnedbør med varighet kortere enn et døgn vil kunne øke enda mer. For kortvarig ekstremnedbør (under 3 timer) anbefaler Klimaprofilene i Troms et klimapåslag på minst 40 prosent.

Økt nedbør øker også sannsynligheten for flomhendelser i tettbygde strøk og i små og bratte vassdrag. I kommuner med spredt bebyggelse vil flomskadene på bebyggelse være mindre sammenlignet med tettbygde strøk, men kan påvirkes av økt erosjon. Flomhendelser kan gi store skader på jordbruksområder, og problemer med fremkommelighet på veinettet. Som følge av ekstremnedbør øker faren for regnflom, jord- og sørpeskred.

De største skadene på bebyggelse og infrastruktur ved ekstremnedbør oppstår ofte på grunn av overvann. Overvann kan også oppstå som følge av store smeltevannmengder. Dette skyldes lite eller ingen avrenning til grunnen på tette flater, som veier, parkeringsplasser og store tak. Når avrenningshastigheten økes, økes også faren for erosjon. Overvann bør i størst mulig grad ledes utenom eksisterende ledningsnett, ettersom økt hyppighet vil utfordre ledningskapasiteten.

Klimaendringer kan generelt øke hyppigheten av tørke, isgang i større vassdrag, snøskred og kvikkleireskred i kommunen. Selv om skred i stor grad er knyttet til lokale terrengforhold, er været en av de viktigste utløsningsfaktorene. Klimautviklingen kan gi økt hyppighet av skred knyttet til regnskyll, flom, snøfall og snøsmelting. Dette gjelder spesielt jord-, flom- og sørpeskred. Likevel er det ikke forventet at hyppigheten av store skred vil øke.

Rapporten "Sea Level Change for Norway" forventer en havnivåstigning på mellom 36 cm (lavt utslipp) og 66 cm (høyt utslipp), mot år 2100. Framskrivningen kan bli oversteget dersom iskappene smelter hurtigere enn antatt. Havnivåstigningen kan påvirke vassdragenes flomutbredelse, spesielt i nedre deler av vassdraget.

Generelt vil klimaendringene føre til utfordringer, også for Kåfjord, spesielt knyttet til beredskap, infrastruktur, som samferdsel på vei og i lufttransport, og vann- og avløpssystemer. Det er derfor viktig, og kostnadsbesparende over tid, å planlegge godt for å unngå framtidige problemer som følge av nye tiltak, og se på avbøtende tiltak ved tidligere beslutninger.

Klimaendringene vil også påvirke artsmangfoldet i det arktiske klimaet, ettersom tregrensen og vegetasjonen vil trekke seg oppover, vil leveområdene til høyfjellsarter som fjellrev, villrein og høyfjellsplanter minke, er det oppgitt i Stortingsmeldingen "Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn".

Sannsynlig økning:

Ekstrem nedbør	Det forventes at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann.
Regnflom	Det forventes flere og større regnflommer, og i mindre bekker og elver må man forvente en økning i flomvannføringen.
Jord-, flom og sørpeskred	Økt fare som følge av økte nedbørmengder.
Stormflo	Som følge av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke.

Mulig sannsynlig økning:

Tørke	Til tross for mer sommernedbør, kan høyere temperaturer og økt fordampning gi økt fare for tørke om sommeren.
Isgang	Kortere isleggingssesong, hyppigere vinterisganger samt isganger høyere opp i vassdragene enn i dag.
Snøskred	Med et varmere og våtere klima vil det oftere regne på snødekt underlag. Dette kan redusere faren for tørrsnøskred og øke faren for våtsnøskred i skredutsae områder.
Kvikkleireskred	Økt erosjon som følge av økt flom i elver og bekker, kan utløse flere kvikkleireskred.

Sannsynlig uendret eller mindre:

Snøsmelteflom	Snøsmelteflommene vil komme stadig tidligere på året og bli mindre mot slutten av århundret.
----------------------	--

Usikkert:

Sterk vind	Trolig liten endring.
Steinsprang og steinskred	Hyppigere episoder med kraig nedbør vil kunne øke hyppigheten av disse skredtypene, men hovedsaklig for mindre steinspranghendelser.
Fjellskred	Det er ikke forventet at klimaendringene vil gi vesentlig økt fare for fjellskred.

Foto: Anna Rieblova
Visit Lyngenfjord

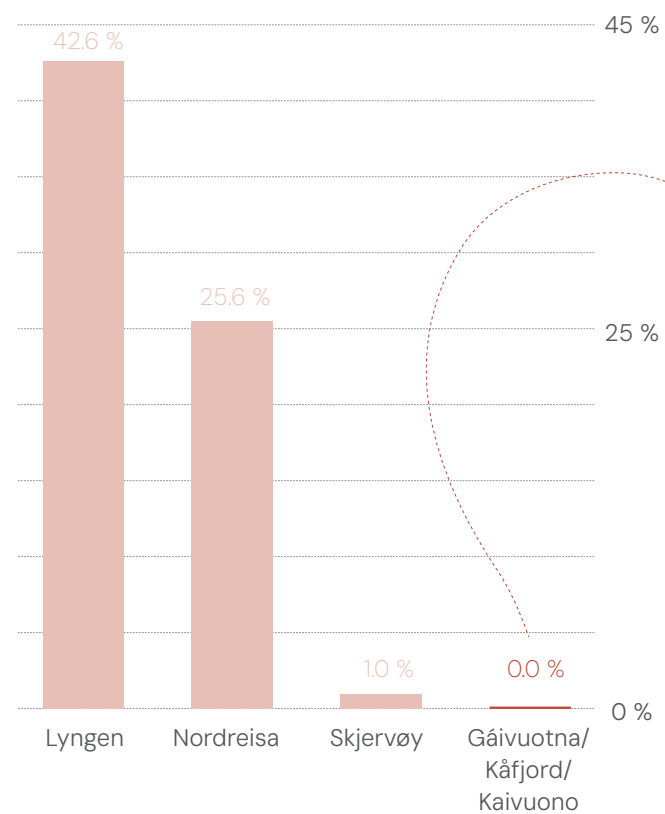
Natur og vern

Vernede områder beskytter naturmangfoldet, og sikrer ville rekreasjonsområder. Kåfjord har i dag ingen vernede havområder, likevel er det en høy andel viktige gyteområder for nøkkelarter innenfor kommunegrensa. Kåfjord har ingen andel vernet areal. Manddalselva er et vernet vassdrag og er derfor skjermet mot kraftutbygging.

Press på matjord

Jordbruksarealer har minnet kraftig de siste årene, og i dag har Norge kun 3.5 prosent igjen. Jordbruksarealet som blir gjort om, for eksempel til vei, har økt med 16 prosent fra året før.

6.5 Andel vernet areal:

6.6 Vernet areal fordelt på hav og land i kommunen:

Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono har ingen vernede områder på hav eller land.

Økosystemtjenester

Økosystemtjenester er et verktøy for å kunne beregne en verdi på naturen. Økosystemtjenester viser til den ressursen naturen er for oss mennesker, og hvordan vi kan nyttiggjøre oss av den. Dette vil være tjenester eller produkter som mat, medisiner, pollinering og rekreasjonsverdier.

Fordi vi er avhengige av økosystemtjenestene, har det blitt utarbeidet internasjonale mål for å ta vare på naturen vi har, og restaurere ødelagt natur. Jo mer press vi legger på økosystemene, desto mindre kan økosystemene gi oss av det vi trenger for å overleve. Dette er kritisk når en av fem mennesker er direkte avhengig av ville arter for mat og inntekt, ifølge Det internasjonale Naturpanelet sin Assessment Report on Diverse Values and Valuation of Nature.

Oftest skilles det mellom fire type økosystemtjenester:

- **Støttende tjenester:** Er de prosessene i økosystemet som må være på plass for at økosystemet skal kunne levere de andre tjenestene, eksempelvis fotosyntese og diverse kretsløp.
- **Forsynende tjenester:** Goder som forsyner oss mennesker med de råvarene vi trenger. Som mat, og medisiner.
- **Regulerende tjenester:** Goder som hjelper med å stabilisere levetilstand på jorda, og påvirker velferden og handlingsrommet til samfunnet. Eksempelvis klimaregulering og pollinering.
- **Kulturelle tjenester:** Goder som påvirker menneskers opplevelser og kunnskap. Eksempelvis rekreasjon, friluftsliv og reiseliv.

Miljødirektoratet har utarbeidet en rapport som tar for seg bærekraftig bruk av ville dyr og planter. Hvor hovedfunnene fra rapporten fastslår at milliarder av mennesker bruker daglig ville dyre- og plantearter for å skaffe mat, energi, medisin, rekreasjon og mye mer. At naturmangfoldet minker i et svært høyt tempo, truer bidragene fra disse artene til mennesker.

Rapporten har delt inn bruken av ville arter i fem kategorier: fiske, hogst, sanking, høsting av landdyr, og turisme og kulturelle verdier. Generelt øker bruken av ville arter, med varierende bærekraftighet. I tillegg påvirkes artsmangfoldet av et klima i endring. Den globale handelen har økt, spesielt på ville arter, som fører til en ikke-bærekraftig bruk.

Foto: Baard Løken
Nordnorge.com

Areal

Foto: Ørjan M. Bertelsen
Visit Lyngenfjord

Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono arealer

Kåfjord har et areal på 991 km². Kommunen har en befolkningstetthet på om lag 2 innbyggere pr. km². 26 prosent av kommunens innbyggere bor i tettbebygde strøk ⁽²⁰²²⁾.

Et klima i endring gjør at det ofte blir press på arealene, som gjør at det stilles nye krav til arealutredelser. I tillegg er arealplanleggingen preget av mange ulike interesser og aktører. Derfor er det viktig å få en god forståelse av slik arealene er i dag, og hvilke utfordringer og muligheter kommunen har.

Nasjonale arealpolitiske retningslinjer

“Det handler om Norge”, NOU 2020: 15, fastslår at god samfunnsplanlegging er en sentral forutsetning for å lykkes med ønsket utvikling. Telemarksforskning sin rapport “Utredning om små kommuner” vektlegger at innovative distriktskommuner jobber langsiktig og har et oppdatert planverk som tar høyde for muligheter som potensielt kan oppstå. Utdaterede planverk kan føre til økt antall dispensasjoner, og at forvaltningen kan bli tilfeldig.

Fylkeskommunale arealpolitiske retningslinjer

I arealplanlegging og forvaltning skal det legges vekt på å sikre arealressurser som kan gi grunnlag for bærekraftig verdiskapning, næringsutvikling og sysselsetting. Kartlegging, identifisering og verddivurdering skal ligge til grunn, og tiltak skal avveies mot ikke-kommersielle interesser.

Lokalisering av boliger, arbeidsplasser, offentlige tjenester, og handels- og servicetilbud skal skje med hensyn til effektiv utnyttelse av areal og infrastruktur, med lavest mulig energi- og transportbehov.

Persontransportvekst i sentrale tettsteder skal i hovedsak tas med gang, sykkel og kollektivtransport.

Ved ønske om tiltak i ubebygde områder skal det vurderes om behovet kan løses innenfor allerede avsatte byggeområder.

Midlertidige tall fra den kommunale KOSTRA-rapporten har vist at det i 2020 ble tillat å omdisponere 10 400 dekar jordareal til andre formål enn landbruk. Dette fordelt på 3 900 dekar dyrka jord og 6 500 dekar dyrkbar jord, hvorav kun 8 prosent ble omdisponert etter jordloven, mens resten ble omdisponert etter plan- og bygningsloven. I disse tallene inngår ikke areal som ble omdisponert til skogplanting.

Inngrepsfri natur

Figur 7.1

Inngrepsfri natur i Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuono i 2018:

32 %

Inngrepsfri natur i Norge i 2018:

44 %

Naturfarer

Oppskyllingshøyde fra Nordnesfjellet

Det er gjort nye beregninger for å estimere virkningene av et fjellskred fra Nordnesfjellet i Kåfjord. Fjellskredet vil kunne danne en flodbølge som vil ha stort skadepotensiale i Lyngenfjorden. Lyngen vil være den kommunen som blir hardest rammet, med store oppskyllingshøyder tvers overfor skredet.

Det er i utgangspunktet byggeforbud innenfor oppskyllingshøydene, noe som må løses gjennom konsekvensutredninger i arealplanleggingen kombinert med regelverket knyttet til overvåking og varsling av en eventuell hendelse.

Skredfare

Kåfjord har flere utfordringer knyttet til skredfare, som legger press på kommunen sin arealutnyttelse. Herunder utfordringer knyttet til fjellskred, jord- og steinskred, snø- og sørpeskred og kvikkleire. Ser man på et kart som viser naturfare har Kåfjord svært få arealer som er «frie» for en eller annen form for naturfare.

7.2 Snøskred

7.3 Stein-, jord- og flomskred

Veien videre

Foto: Petr Pavlíček
Visit Lyngenfjord

Veien videre

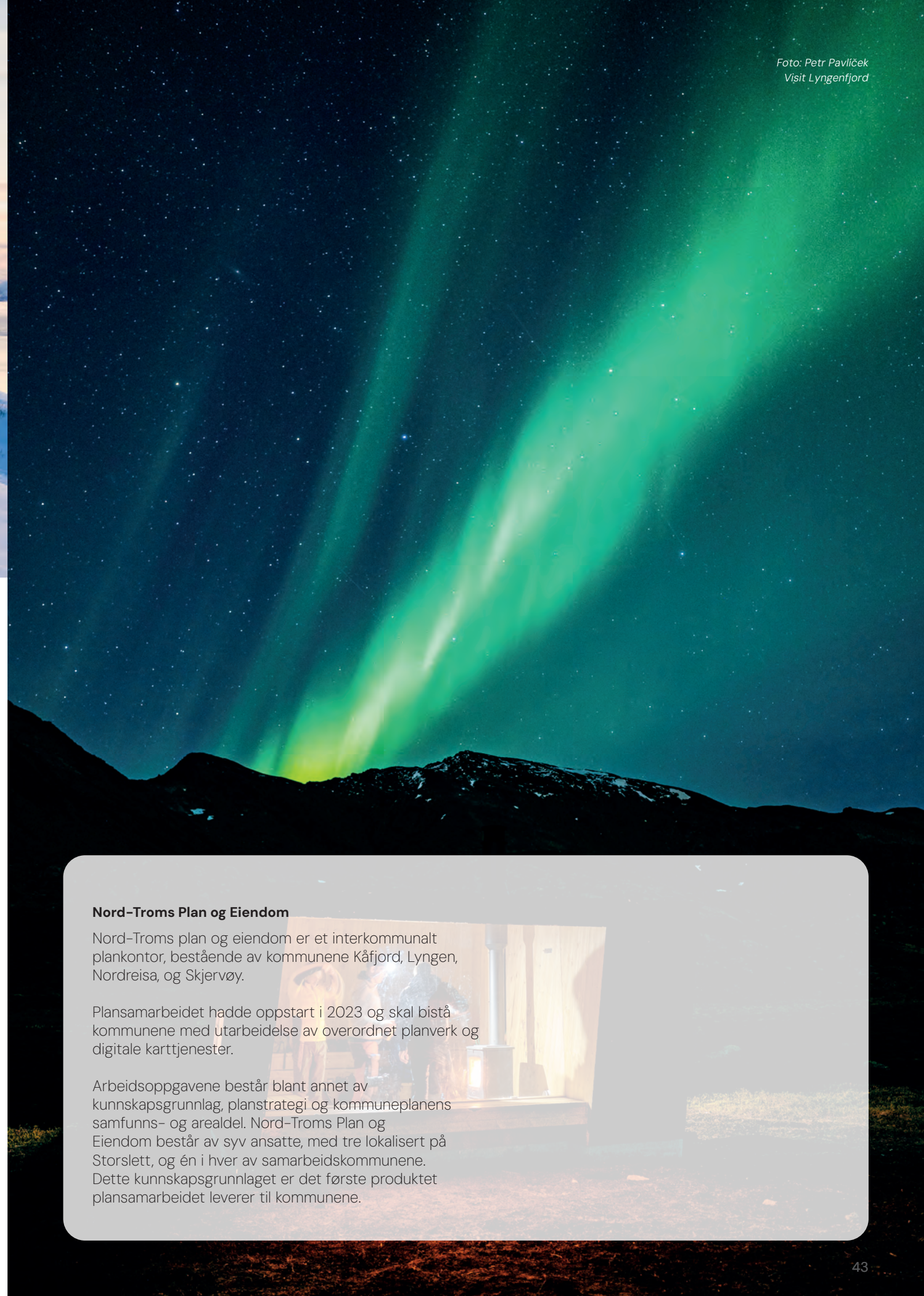
For å kunne ta gode beslutninger i kommunen er det avgjørende at de involverte jobber kunnskapsbasert. Vi håper dette kunnskapsgrunnlaget har gitt deg som leser et overblikk over status og utviklingstrekk for kommunen og prognoser for framtiden. Kunnskapsgrunnlaget har forsøkt å vise fakta om viktige temaer for kommunens utvikling, og har brukt et overordnet blikk – uten å dykke for dypt ned i enkelttemaer.

Vi har også forsøkt å bruke statistikken til å avlive enkelte myter rundt utviklingstrekk. Kunnskapsgrunnlaget skal brukes som en base for alle planer som lages i kommunen og det er naturlig at kunnskapsgrunnlaget suppleres med mer detaljert info innenfor de ulike fagfeltene, når man lager planer for disse.

Vi håper du har lært noe av å lese kunnskapsgrunnlaget og at du kanskje har fått avklart noen ting du har lurt på.

Bård Bendik Grøtta Fanghol

Nord-Troms Plan og Eiendom
Nord-Troms, 7.12.2023

Nord-Troms Plan og Eiendom

Nord-Troms plan og eiendom er et interkommunalt plankontor, bestående av kommunene Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, og Skjervøy.

Plansamarbeidet hadde oppstart i 2023 og skal bistå kommunene med utarbeidelse av overordnet planverk og digitale karttjenester.

Arbeidsoppgavene består blant annet av kunnskapsgrunnlag, planstrategi og kommuneplanens samfunns- og arealdel. Nord-Troms Plan og Eiendom består av syv ansatte, med tre lokalisert på Storslett, og én i hver av samarbeidskommunene. Dette kunnskapsgrunnlaget er det første produktet plansamarbeidet leverer til kommunene.

NORD-TROMS
PLAN OG EIENDOM